

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Vývoj daňového systému ČR, sociální a ekonomické důsledky
daňového systému**

**The Development of the Czech Taxation System, Social and Economic
Effects of the Taxation System**

Andrea Freiová

Cheb 2012

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Andrea FREIOVÁ**
Osobní číslo: **K09B0168K**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika**
Název tématu: **Vývoj daňového systému ČR, sociální a ekonomické
důsledky daňového systému**
Zadávající katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Charakterizujte daňový systém ČR.
2. Analyzujte nejdůležitější změny u vybraných daní ČR ve vybraných letech.
3. Porovnejte dané změny a demonstруйте je na praktických příkladech.
4. Zhodnoťte sociální a ekonomické důsledky způsobené vývojem daňového systému.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 40 - 60 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-574-8
- ŠIROKÝ, J. *Daně v Evropské unii*. Praha : Linde, 2010. ISBN 978-80-7201-799-7
- VANČUROVÁ, A., LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2010*. Praha : 1.Vox, 2010. ISBN 978-80-86324-86-9
- *Daňové zákony ve vybraných letech*

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Pavlína Hejduková
Katedra financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: 31. srpna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: 2. prosince 2011

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Prof. Ing. Lilia Dvořáková, CSc.
vedoucí katedry

V Chebu dne 31. srpna 2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Vývoj daňového systému ČR, sociální a ekonomické důsledky daňového systému“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Chebu, dne 30. dubna 2012

.....

podpis autora

Děkuji vedoucí bakalářské práce Ing. Pavlíně Hejdukové, Ph.D. za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce

Obsah

Úvod	6
1 Daně a daňový systém	7
1.1 Definice a vlastnosti daně	7
1.2 Funkce daní	9
2 Daňový systém ČR	10
2.1 Daňové náležitosti daní současné daňové soustavy ČR	11
2.2 Daňové náležitosti jednotlivých daní stávající daňové soustavy ČR	12
2.2.1 Daň z příjmů fyzických osob	12
2.2.2 Daň z příjmů právnických osob	13
2.2.3 Daň z přidané hodnoty	13
2.2.4 Spotřební daně	14
2.2.5 Energetické daně	15
2.2.6 Daň silniční	17
2.2.7 Daň z nemovitostí	18
2.2.8 Daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí	20
3 Vybrané daně a změny v letech 2006 - 2011	22
3.1 Daň z příjmů fyzických osob	22
3.2 Daň z nemovitostí	29
4 Praktické příklady včetně jejich shrnutí	38
4.1 Vývoj daně z příjmů fyzických osob v letech 2006 – 2011	38
4.2 Vývoj daně z nemovitostí v letech 2006 – 2011	49
5 Sociální a ekonomické důsledky daňového systému	59
6 Závěr	63
7 Seznam tabulek a obrázků	65
8 Seznam použitých zkratk	66
9 Seznam použité literatury	67
10 Seznam příloh	69

Úvod

Téma týkající se vývoje daňového systému České republiky (ČR) a jeho sociálního a ekonomického dopadu jsem si vybrala především proto, že se daně dotýkají téměř každého občana naší republiky.

Daně ČR, jejich právní úprava, aplikace v praxi nebo návrhy změn vyvolávají mezi laickou veřejností, odbornou veřejností (např. daňovými poradci), mezi médií a politickými stranami často bouřlivé diskuse a stávají se rovněž hlavním bodem předvolebních bojů. Je to způsobeno tím, že na jedné straně působí obyvatelé ČR, kteří daně platí a na druhé straně stojí stát, který daně přijímá, jelikož daně jsou příjmem veřejných i jiných rozpočtů. Cílem občanů ČR, jichž se daně dotýkají, je platit daně co nejmenší a naopak cílem státu je vybrat daně co největší. Velikost daní má vliv na konečný důchod (příjem) a tím i na životní úroveň občanů a zároveň ovlivňuje i velikost příjmů státního a jiných veřejných rozpočtů. Proto je každá změna v daňovém systému pozorně sledována a diskutována.

Ve výběru daní je také některými lidmi vnímána i velká nespravedlnost, a sice že bohatí neplatí tolik, co by měli, protože se umí pohybovat v zákonech tak, aby platili co nejmenší nebo žádné daně.

Cílem této práce je analýza nejdůležitějších změn u vybraných daní ČR v letech 2006 - 2011, porovnání těchto změn s aplikací na praktických příkladech a zhodnocení sociálních a ekonomických důsledků daňového systému.

Pro analýzu byla zvolena jedna z nejkomplikovanějších daní ČR, a sice daň z příjmů fyzických osob a jedna jednodušší a stálejší daň daňového systému ČR, a sice daň z nemovitostí.

Práce je členěna do pěti kapitol. V kapitole 1 jsou obecně definovány daně a daňový systém a v kapitole 2 daňový systém ČR včetně daňových náležitostí jednotlivých daní současné daňové soustavy. V kapitole 3 jsou uvedeny nejpodstatnější změny u vybraných daní v letech 2006 – 2011 a v kapitole 4 jsou tyto změny aplikovány na praktických příkladech a výsledky stručně zhodnoceny. Sociální a ekonomické důsledky daňového systému jsou popsány v kapitole 5. Závěr obsahuje shrnutí výsledků a poznatků z praktické části.

1 Daně a daňový systém

Daňový systém či daňová soustava vyspělých zemí je tvořena určitým počtem jednotlivých druhů daní, které jsou upraveny platnými zákony a jinými právními předpisy. Daňový systém je možné definovat např. takto:

„Daňovou soustavu tvoří soubor platných právních předpisů upravujících jednotlivé daně, které jsou příjmem veřejných rozpočtů. Je to souhrn všech daní, které se na daném území vybírají.“¹

Daňový systém každého státu je charakterizován popisem daňového mixu, který obsahuje jednotlivé druhy daní, jež jsou součástí daňového systému dané země. Význam každého typu daně je měřen podílem výnosu jednoho druhu daní na celkovém daňovém výnosu. Z daňového mixu je tak patrné, jaké daně země upřednostňuje a které daně naopak spíše potlačuje.² Ze struktury daňového mixu se také vychází při stanovení tzv. daňové kvóty, která je makroekonomickým ukazatelem daňového zatížení obyvatelstva. *„Daňová kvóta představuje poměr daňového inkasa veřejných rozpočtů k hrubému domácímu produktu v běžných cenách.“³*

Daňové systémy členských států zemí Evropské unie (EU) lze jednotně členit na přímé daně důchodové, přímé daně majetkové a na daně nepřímé, což může přispět k porovnání jednotlivých daňových systémů těchto zemí i z hlediska harmonizace daní, která představuje přizpůsobování a sladění národních daňových systémů a jednotlivých daní při dodržování společných pravidel zúčastněných zemí.⁴

1.1 Definice a vlastnosti daně

Stáří daně se shoduje se stářím státu, tedy s jeho vznikem. První zmínky o daních se objevují již z období 18. století př. n. l. v Mezopotámii. Daně ve starověku byly nepravidelné, naturální povahy a představovaly spíše druhořadou roli. Prvořadé byly příjmy z výnosů majetku panovníka a poplatky za propůjčení práv patřících pouze

¹ PAVLÁSEK, Vlastimil, HEJDUKOVÁ Pavlína. *Veřejné finance a daně v České republice*. 2., přepracované vydání, Plzeň: NAVA Plzeň, 2011, 182 s., ISBN 978-80-7211-395-8, str. 60

² VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. aktualizované vydání, Praha:

1. VOX, a.s., 2010, 355 s., ISBN 978-80-86324-86-9, str. 47

³ ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 4. aktualizované vydání, Praha: Linde Praha, a.s., 2010, 351 s., ISBN 978-80-7201-799-7, str. 34

⁴ ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 4. aktualizované vydání, Praha: Linde Praha, a.s., 2010, 351 s., ISBN 978-80-7201-799-7, str. 28, 175

panovníkovi, např. za právo razit mince.⁵ Daň se tedy řadí do historické kategorie, ve středověku existovaly různé platební povinnosti mající charakter naturálních dávek, které se postupně měnily s rozvojem zbožně-peněžního hospodářství na platby peněžní.⁶ Panovníci zemí hradili potřeby státu nejdříve ze jmění státu a s tím, jak vzrůstaly jeho potřeby, začal stát vymáhat daně nejprve od bohatých, středních a nakonec i od chudých vrstev občanů. Co se týče úhrady potřeb státu, jednalo se především o financování obrany země, různých válečných výprav a samozřejmě také provozu panovnického dvora, tedy o výdaje spojené s výkonem samotného státu.

Daň představuje příjem veřejného rozpočtu, kromě dalších tří příjmů, což jsou poplatky, půjčky a dary.

Daň lze nejlépe definovat na základě jejích vlastností. Daň je placená na základě zákona, a jelikož je občan povinen dodržovat zákony, je daň **povinná**. Jedná se tedy o zákonem určenou platbu plynoucí do veřejného rozpočtu. Daň je **nenávratná**, jelikož občan nemá nárok na vrácení zaplacené zákonem stanovené výše daně a daň je také **neekvivalentní**, jelikož poplatník daně nedostává ekvivalentní protihodnotu odpovídající výši jeho daňové povinnosti. Ovšem každý občan dostává od státu, kraje či obce různá plnění v podobě užívání veřejných statků (např. služby školství, zdravotnictví a armády). Daň je **neúčelová**, protože subjekt, který daň zaplatil, neví, co bude z těchto prostředků financováno, **pravidelně se opakující** v časových intervalech (např. daň z příjmů) nebo **nepravidelná** (platící se za určitých stanovených okolností, např. daň dědická, daň darovací). V současné době je vlastností daně také její **peněžní plnění** nahrazující historické naturální plnění. Daně představují rovněž **neúvěrové plnění veřejných rozpočtů**, jelikož se nevrací na rozdíl od úvěrového plnění, které představují půjčky a úvěry.

Daně lze členit podle různých kritérií. Mezi nejdůležitější lze zařadit členění daní podle dopadu na poplatníka, kde se rozlišují daně přímé a daně nepřímé. Zjednodušeně lze říci, že u daní přímých, subjekt, který daně hradí, také daně odvádí do veřejných rozpočtů a u daní nepřímých je subjekt, který daně hradí, odlišný od subjektu, který daně odvádí.

⁵ CDS.MFCR.cz [online]. Česká daňová správa: TaxTest. [cit. 29. 8. 2011]. Dostupné z: http://cbs2005.mfcr.cz/TaxInet/Bin/iKonzultant.dll?url=20110/2008 NE. %a70 *0&date=-2

⁶ PAVLÁSEK, Vlastimil, HEJDUKOVÁ Pavlína. *Veřejné finance a daně v České republice*. 2., přepracované vydání, Plzeň: NAVA Plzeň, 2011, 182 s., ISBN 978-80-7211-395-8, str. 52

1.2 Funkce daní

Daně jsou hlavním zdrojem pro získání finančních prostředků potřebných na financování veřejného sektoru, tj. na financování funkcí státu a veřejné správy. Úlohou daní je především plnění hlavních ekonomických funkcí veřejného sektoru, daně se tak stávají nástrojem hospodářské politiky státu. Jedná se především o tyto funkce:

Funkce fiskální – je často považována za nejdůležitější primární funkci daní, od které jsou ostatní funkce daní odvozeny. Spočívá v naplnění veřejných rozpočtů, ze kterých jsou financovány veřejné výdaje státu.

Funkce alokační – je uplatňována v případech, kdy selhávají tržní mechanismy a nejsou schopny zajistit efektivní alokaci zdrojů. Zajišťuje vložení finančních prostředků tam, kde je jich nedostatek nebo naopak odebrání z oblastí, kde je jich mnoho.⁷

Funkce redistribuční – směřuje k zajištění větší spravedlnosti v rozdělování důchodů a bohatství, které vzniklo na základě fungování trhu, které je z hlediska občanů země nespravedlivé a neakceptovatelné. Daně tak mají zajistit přesun části peněžních prostředků z domácností s vysokými příjmy do domácností s nízkými příjmy především prostřednictvím přímých daní. Při plnění této funkce musí platit, že ten, kdo má vyšší příjmy nebo vyšší majetek, musí platit i vyšší daň.

Funkce stabilizační – má za úkol snižovat cyklické výkyvy v ekonomice tak, aby byla zajištěna cenová stabilita a stabilní zaměstnanost prostřednictvím např. daňových sazeb. Daňový systém je schopen ovlivňovat agregátní národohospodářské ukazatele (např. cenovou hladinu nebo agregátní poptávku).⁸

Funkce stimulační – vyplývá z toho, že subjekty berou daň jako újmu a snaží se snižovat svou daňovou povinnost. Této situace stát využívá tím, že poskytuje subjektům různé daňové úlevy, čímž například podporuje podnikání nebo u některých naopak zavede vyšší zdanění, čímž se snaží regulovat spotřebu zdraví škodlivých výrobků.⁹

⁷ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. aktualizované vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 275 s., ISBN 978-80-7357-574-8, str. 19

⁸ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. aktualizované vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 275 s., ISBN 978-80-7357-574-8, str. 19

⁹ VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. aktualizované vydání, Praha: 1. VOX, a.s., 2010, 355 s., ISBN 978-80-86324-86-9, str. 10

2 Daňový systém ČR

Daňová soustava České republiky v současné podobě byla zavedena dne 1. ledna 1993. Daňový systém ČR tvoří daně uvedené v následující tabulce:

Tabulka č. 1: Daně tvořící daňový systém ČR

PŘÍMÉ DANĚ
Daně z příjmů: Daň z příjmů fyzických osob Daň z příjmů právnických osob
Daně z užívání: Daň silniční
Majetkové daně: Daň z nemovitostí: Daň z pozemků Daň ze staveb Daň dědická, darovací a daň z převodu nemovitostí
NEPŘÍMÉ DANĚ
Daně ze spotřeby Daň z přidané hodnoty (<i>univerzální daň</i>) Spotřební daně (<i>selektivní daně</i>): Daň z minerálních olejů Daň z lihu Daň z piva Daň z vína a meziproductů Daň z tabákových výrobků Ekologické (energetické) daně: Daň ze zemního plynu a některých dalších plynů Daň z pevných paliv Daň z elektřiny

Zdroj: vlastní zpracování podle Daňových zákonů ČR v platném znění, 2012

2.1 Daňové náležitosti daní současné daňové soustavy ČR

Daně jsou ukládány na základě zákona, který vymezuje náležitosti daňově právního vztahu. Ovšem aby mohl tento daňově právní vztah vzniknout, musí mít tyto základní náležitosti:¹⁰ daňový subjekt, předmět (objekt) daně, základ daně a sazbu daně.

Další doplňkové prvky jsou:¹¹ zdaňovací období, osvobození od daně, odpočty od základu daně a slevy na dani.

Mezi další doplňkové náležitosti výše neuvedené patří např.:¹² správce daně, rozpočtové určení daně, platební výměr, daňové přiznání, nezdanitelné minimum, splatnost daně a další.

Definování základních a doplňkových konstrukčních prvků daní ČR:

Daňovým subjektem je osoba, kterou za daňový subjekt označuje zákon, jakož i osoba, kterou zákon označuje jako poplatníka nebo jako plátce daně.¹³

Objekt daně je širší pojem než předmět zdanění. Objektem zdanění je veličina, ze které se daň vybírá (majetek, důchod, spotřeba).

Předmět daně je konkrétní vymezení veličiny objektu zdanění, ze které se daň platí a často je součástí názvu konkrétního daňového zákona, např. daň dědická, daň darovací a další.

Základ daně je předmět daně vyjádřený v Kč nebo v měrných jednotkách a kromě věcného vymezení je důležité i časové vymezení, kterým je např. zdaňovací období.

Sazba daně je algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně stanoví velikost daně. Daňové sazby daní ČR se člení podle druhu základu daně na jednotnou pro všechny typy a druhy předmětu daně a diferencovanou sazbu daně nejčastěji podle druhu předmětu daně. Podle typu základu daně se dělí na pevnou sazbu stanovenou pevnou absolutní částkou v Kč ze základu daně vyjádřeného ve fyzických jednotkách a relativní sazbu daně stanovenou určitým procentem z hodnotového základu daně daného v Kč. Nejčastěji užívanou relativní sazbou daně je sazba lineární, kdy daň roste

¹⁰ PAVLÁSEK, Vlastimil, HEJDUKOVÁ Pavlína. *Veřejné finance a daně v České republice*. 2., přepracované vydání, Plzeň: NAVA Plzeň, 2011, 182 s., ISBN 978-80-7211-395-8, str. 54

¹¹ VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. aktualizované vydání, Praha: 1. VOX, a.s., 2010, 355 s., ISBN 978-80-86324-86-9, str. 13

¹² PAVLÁSEK, Vlastimil, HEJDUKOVÁ Pavlína. *Veřejné finance a daně v České republice*. 2., přepracované vydání, Plzeň: NAVA Plzeň, 2011, 182 s., ISBN 978-80-7211-395-8, str. 58

¹³ §20 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád v platném znění

proporcionálně s růstem základu daně a progresivní, kdy se pro každý přírůstek daňového základu zvyšuje míra zdanění.¹⁴

Zdaňovací období je období, za které se stanoví základ daně a z tohoto základu daně se určí výše daně a daň se platí.

Osvobození od daně definuje část předmětu daně, ze kterého se v zákonem stanovených případech daň neplatí.

Odpočty od základu daně snižují základ daně, jenž je rozhodující pro výpočet daně.

Sleva na dani se od odpočtů ze základu daně liší tím, že za stanovených podmínek je možno snížit vypočítanou daň, zatímco u odpočtů se snižuje daňový základ, ze kterého se daň následně vypočítává.

2.2 Daňové náležitosti jednotlivých daní stávající daňové soustavy ČR

2.2.1 Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v platném znění.

Subjekt daně

Podle ustanovení § 2 jsou poplatníky daně fyzické osoby mající na území ČR bydliště nebo se zde obvykle zdržují (daňoví rezidenti). Mají daňovou povinnost vztahující se na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Daňoví nerezidenti, tj. poplatníci, kteří nejsou daňovými rezidenty nebo ti, o nichž to stanoví mezinárodní smlouvy, mají daňovou povinnost, která se vztahuje pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR.

Předmět daně

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou podle § 3 odst. 1 příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky, příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z pronájmu a ostatní příjmy.

Základ daně

¹⁴ PAVLÁSEK, Vlastimil, HEJDUKOVÁ Pavlína. *Veřejné finance a daně v České republice. 2.*, přepracované vydání, Plzeň: NAVA Plzeň, 2011, 182 s., ISBN 978-80-7211-395-8, str. 57

Základem daně je podle § 5 odst. 1 částka, o kterou příjmy poplatníka ve zdaňovacím období, kterým je kalendářní rok, přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Sazba daně

Sazba daně je jednotná a lineární.

2.2.2 Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v platném znění.

Subjekt daně

Poplatníky daně z příjmů právnických osob jsou osoby, které nejsou fyzickými osobami a podle zvláštního právního předpisu i organizační složky státu a podílové fondy.¹⁵

Předmět daně

Podle § 18 odst. 1 jsou předmětem daně příjmy (výnosy) z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem, není-li zákonem stanoveno jinak.

Základ daně představuje rozdíl, o který příjmy (s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně, a příjmů osvobozených od daně) převyšují výdaje, a to při respektování jejich věcné a časové souvislosti v daném zdaňovacím období, upravený podle zákona.¹⁶

Sazba daně

Sazba daně je jednotná a lineární.

2.2.3 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty (DPH) upravuje zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty v platném znění.

Daňové subjekty

Poplatníkem DPH je konečný spotřebitel, který kupuje zboží či služby, které jsou již zatíženy DPH nebo spotřebitel dovážející zboží ze třetích zemí.¹⁷

¹⁵ § 17 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v platném znění

¹⁶ § 23 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v platném znění

¹⁷ PAVLÁSEK, Vlastimil, HEJDUKOVÁ Pavlína. *Veřejné finance a daně v České republice*. 2., přepracované vydání, Plzeň: NAVA Plzeň, 2011, 182 s., ISBN 978-80-7211-395-8, str. 102

Plátcem DPH je osoba povinná k dani a dovozce zboží ze třetích zemí. Osobu povinnou k dani označuje § 5 zákona o DPH.

Předmět daně

Předmětem daně je podle § 2 zákona o DPH v platném znění:

- a) dodání zboží, převod nemovitostí nebo přechod nemovitosti v dražbě za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti, s místem plnění v tuzemsku,
- b) poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti, s místem plnění v tuzemsku,
- c) pořízení zboží z jiného členského státu EU za úplatu, uskutečněné v tuzemsku osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti nebo právnickou osobou, která nebyla založena nebo zřízena za účelem podnikání, a pořízení nového dopravního prostředku z jiného členského státu za úplatu osobou nepovinnou k dani,
- d) dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku.

Základ daně

Paragraf 36 odst. 1 zákona o DPH uvádí, že základem daně je vše, co jako úplatu obdržel nebo má obdržet plátcе za uskutečněné zdanitelné plnění, včetně částky na úhradu spotřební daně od osoby, pro kterou je zdanitelné plnění uskutečněno, nebo od třetí osoby, bez daně za toto zdanitelné plnění.

Sazba daně

Sazba daně je diferencovaná a lineární.

2.2.4 Spotřební daně

Spotřební daně upravuje zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních v platném znění.

Podle ustanovení § 1 odst. 2 jsou spotřebními daněmi: daň z minerálních olejů, daň z lihu, daň z piva, daň z vína a meziproductů a daň z tabákových výrobků.

Předmět daně

Předmětem daně jsou podle § 7 odst. 2 vybrané výrobky na daňovém území Evropského společenství vyrobené nebo na daňové území Evropského společenství dovezené. Bližší vymezení předmětu daně upravuje u jednotlivých daní § 45, § 67, § 81, § 93 a § 101.

Subjekt daně

Plátcem spotřební daně je fyzická či právnická osoba, která provozuje daňový sklad, je oprávněným příjemcem, odesílatelem nebo výrobcem, jíž vznikla povinnost přiznat daň a zaplatit v souvislosti s uvedením vybraných výrobků do volného daňového oběhu nebo v souvislosti se ztrátou nebo znehodnocením vybraných výrobků dopravovaných v režimu podmíněného osvobození od daně. Plátcem spotřební daně je fyzická nebo právnická osoba, které vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit, dále osoba uplatňující nárok na vrácení daně a další.¹⁸

Základem spotřební daně je množství vybraného výrobku a u cigaret také cena pro konečného spotřebitele.¹⁹ Skupinám vybraných výrobků odpovídají příslušné jednotky množství.

Sazba daně

Sazba daně je diferencovaná a pevná. Pouze u cigaret je dvojitý základ daně, kde pro jednu část základu daně je stanovena pevná sazba a pro druhou část sazba lineární.

2.2.5 Energetické daně

Dne 1. ledna 2008 byly zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů v platném znění zavedeny v ČR energetické (ekologické) daně: daň ze zemního plynu a některých dalších plynů, daň z pevných paliv a daň z elektřiny.

Subjekt daně

Plátcem daně ze zemního plynu a některých dalších plynů je dodavatel, který na daňové území dodal plyn konečnému spotřebiteli, provozovatel distribuční soustavy, fyzická nebo právnická osoba, která použila plyn zdaněný nižší sazbou daně k účelu, kterému odpovídá vyšší sazba daně a další.²⁰

¹⁸ § 4 odst. 1 písm. a), b), c) zákona č. 353/2002 Sb., o spotřebních daních v platném znění

¹⁹ VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. aktualizované vydání, Praha: 1. VOX, a.s., 2010, 355 s., ISBN 978-80-86324-86-9, str. 249

²⁰ § 3 odst. 1 zákona č. 261/2007 Sb., část čtyřicátá pátá, daň ze zemního plynu a některých dalších plynů v platném znění

Plátcem daně z pevných paliv je dodavatel, který na daňovém území dodal pevná paliva konečnému spotřebiteli, fyzická nebo právnická osoba, která použila pevná paliva osvobozená od daně k jiným účelům, než na které se osvobození od daně vztahuje a další.²¹

Plátcem daně z elektřiny je dodavatel, který na daňovém území dodal elektřinu konečnému spotřebiteli, dodavatel distribuční soustavy a další.²²

Předmět daně

Předmětem daně ze zemního plynu je plyn uvedený pod stanovenými kódy nomenklatury a určený k použití, nabízený k prodeji, používaný pro pohon motorů a další.²³

Předmětem daně z pevných paliv jsou zákonem uvedená pevná paliva jako např. černé uhlí, brikety, hnědé uhlí, koks a polokoks z černého uhlí, hnědého uhlí a rašeliny a jiná.²⁴

Předmětem daně z elektřiny je elektřina uvedená pod stanoveným kódem nomenklatury.²⁵

Základ daně

Základem daně ze zemního plynu a některých dalších plynů je množství plynu v MWh spalného tepla.²⁶

Základem daně z pevných paliv je množství pevných paliv vyjádřené v GJ spalného tepla v původním vzorku.²⁷

Základem daně z elektřiny je množství elektřiny v MWh.²⁸

Sazba daně

U daně ze zemního plynu je sazba daně pevná a diferencovaná.

U daně z pevných paliv a z elektřiny je sazba daně pevná a jednotná.

²¹ § 3 odst. 1 zákona č. 261/2007 Sb., část čtyřicátá šestá, daň z pevných paliv v platném znění

²² § 3 odst. 1 zákona č. 261/2007 Sb., část čtyřicátá sedmá, daň z elektřiny v platném znění

²³ § 4 zákona č. 261/2007 Sb., část čtyřicátá pátá, daň ze zemního plynu a některých dalších plynů v platném znění

²⁴ § 4 zákona č. 261/2007 Sb., část čtyřicátá šestá, daň z pevných paliv v platném znění

²⁵ § 4 zákona č. 261/2007 Sb., část čtyřicátá sedmá, daň z elektřiny v platném znění

²⁶ § 6 odst. 1 zákona č. 261/2007 Sb., část čtyřicátá pátá, daň ze zemního plynu a některých dalších plynů v platném znění

²⁷ § 6 odst. 1 zákona č. 261/2007 Sb., část čtyřicátá šestá, daň z pevných paliv v platném znění

²⁸ § 6 odst. 1 zákona č. 261/2007 Sb., část čtyřicátá sedmá, daň z elektřiny v platném znění

2.2.6 Daň silniční

Silniční daň upravuje zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční.

Subjekt daně

Poplatníkem daně je fyzická nebo právnická osoba provozující vozidlo registrované v ČR v registru vozidel a zapsaná v technickém průkazu nebo užívající vozidlo, v jehož technickém průkazu je zapsána jako provozovatel osoba, která zemřela, zanikla nebo byla zrušena, anebo vozidlo, jehož držitel je odhlášen z registru vozidel.²⁹ Poplatníkem je také zaměstnavatel vyplácející cestovní náhrady svému zaměstnanci za použití osobního automobilu nebo jeho přípojného vozidla, pokud daňová povinnost již nevznikla provozovateli vozidla. Poplatníkem je i stálá provozovna nebo jiná organizační složka osoby, která má sídlo nebo trvalý pobyt v zahraničí.³⁰

Předmět daně

Podle § 2 odst. 1 jsou předmětem silniční daně silniční motorová vozidla a jejich přípojná vozidla registrovaná a provozovaná v ČR používaná k podnikání nebo k jiné samostatné výdělečné činnosti nebo používaná v přímé souvislosti s podnikáním nebo k činnostem, z nichž plynou příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů u subjektů nezaložených za účelem podnikání podle zvláštního právního předpisu. Předmětem daně jsou rovněž vozidla s největší povolenou hmotností nad 3,5 tuny určená výlučně k přepravě nákladů a registrovaná v ČR.

Základ daně

Základem daně je u osobních automobilů (kromě automobilů na elektrický pohon) zdvihový objem motoru v cm³, dále součet největších povolených hmotností na nápravy v tunách a počet náprav u návěsů a u ostatních vozidel největší povolená hmotnost v tunách a počet náprav.³¹

Sazba daně

Sazba daně je pevná a diferencovaná.

²⁹ § 4 odst. 1 písm. a), b) zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční v platném znění

³⁰ § 4 odst. 2 písm. a), c) zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční v platném znění

³¹ § 5 písm. a), b), c) zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční v platném znění

2.2.7 Daň z nemovitostí

Daň z nemovitostí upravuje zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí v platném znění. Podle § 1 tvoří daň z nemovitostí daň z pozemků a daň ze staveb a tyto daně jsou v zákoně vymezeny každá zvlášť v části první a druhé.

Daň z pozemků

Subjekt daně

Podle § 3 odst. 1 je poplatníkem daně vlastník pozemku a u pozemku ve vlastnictví ČR je poplatníkem daně organizační složka státu nebo státní organizace zřízená podle zvláštních právních předpisů nebo právnická osoba mající právo trvalého užívání nebo které se právo trvalého užívání změnilo na výpůjčku podle zvláštního právního předpisu. Poplatníkem daně může být i nájemce nebo uživatel pozemku v případech stanovených zákonem. Pokud nemovitost nemá jen jednoho vlastníka, ale několik spoluvlastníků, jsou poplatníky daně buď všichni spoluvlastníci nemovitosti (mají povinnost platit daň společně a nerozdílně)³² nebo jednotliví spoluvlastníci samostatně v případě spoluvlastnického podílu, a to pokud některý ze spoluvlastníků využije možnost podat daňové přiznání samostatně za svůj majetkový podíl.³³

Předmět daně

Předmětem daně z pozemků jsou podle § 2 odst. 1 pozemky na území ČR vedené v katastru nemovitostí.

Základ daně

Základ daně je stanoven podle druhu pozemku v Kč nebo v m² (§ 5).

Sazba daně

Sazba daně je relativní nebo pevná.

Daň ze staveb

Subjekt daně

Poplatníkem daně ze staveb je vlastník stavby, bytu nebo samostatného nebytového prostoru.³⁴ U stavby, bytu nebo samostatného nebytového prostoru ve vlastnictví státu, je poplatníkem daně organizační složka státu nebo státní organizace zřízená

³² § 3 odst. 6 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí v platném znění

³³ § 13a odst. 5 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí v platném znění

³⁴ § 8 odst. 1 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí v platném znění

podle zvláštních právních předpisů nebo právnická osoba, které se právo trvalého užívání změnilo na výpůjčku podle zvláštního právního předpisu.³⁵ U staveb, bytů a samostatných nebytových prostor spravovaných Pozemkovým fondem ČR nebo Správou státních hmotných rezerv jsou poplatníky tyto subjekty.³⁶ Pokud se jedná o stavbu, samostatný nebytový prostor (kromě stavby obytného domu) spravované Pozemkovým fondem ČR, Správou státních hmotných rezerv nebo převedené na Ministerstvo financí, které jsou pronajaty, je poplatníkem nájemce.³⁷

Předmět daně

Předmětem daně ze staveb na území ČR jsou podle § 7 stavby, pro které byl vydán kolaudační souhlas nebo stavby užívané před vydáním kolaudačního souhlasu, stavby způsobilé k užívání na základě oznámení stavebnímu úřadu nebo stavby podléhající oznámení stavebnímu úřadu a užívané, dále stavby, pro které bylo vydáno kolaudační rozhodnutí nebo kolaudačnímu rozhodnutí podléhající a užívané nebo podle dříve vydaných právních předpisů dokončené. Předmětem daně jsou rovněž byty včetně podílu na společných částech stavby evidovaných v katastru nemovitostí a nebytové prostory včetně podílu na společných částech stavby evidovaných v katastru nemovitostí.

Základ daně

Podle § 10 je základem daně ze stavby zastavěná plocha v m², z bytu a ze samostatného nebytového prostoru je to výměra podlahové plochy v m² podle stavu k 1. 1. zdaňovacího období, vynásobená koeficientem 1,20 (upravená podlahová plocha). U ostatních staveb tvořících příslušenství k obytným domům je to výměra přesahující 16 m² zastavěné plochy.³⁸

Sazba daně

Sazba daně je pevná a diferencovaná.

³⁵ § 8 odst. 2 písm. a), b) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí v platném znění

³⁶ § 8 odst. 3 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí v platném znění

³⁷ § 8 odst. 4 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí v platném znění

³⁸ § 11 odst. 1 písm. a) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí v platném znění

2.2.8 Daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí

Převodové daně, tj. daň dědickou, daň darovací a daň z převodu nemovitostí upravuje zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí v platném znění.

Daň dědická

Subjekt daně

Poplatníkem je podle § 2 dědic, který nabytí dědictví nebo jeho část ze závěti, ze zákona nebo z obou těchto právních důvodů podle pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu, jímž bylo řízení o dědictví skončeno.

Předmět daně

Podle § 3 je předmětem dědické daně nabytí majetku děděním. Jedná se o bezúplatně nabytí nemovitostí (věci nemovité, byty a nebytové prostory) a movitého majetku (věci movité, cenné papíry, peníze, pohledávky, majetková práva a jiné majetkové hodnoty).

Základem daně je cena nabytého majetku, kterou lze snížit, např. o přiměřené náklady spojené s pohřbem zůstavitele.³⁹

Sazba daně

Daň je stanovena podle stejné klouzavě progresivní daně jako u daně darovací, ale výsledná hodnota se ještě násobí stanoveným koeficientem.

Daň darovací

Subjekt daně

Poplatníkem daně darovací je podle § 5 nabyvatel. Při bezúplatném darování majetku fyzickou osobou s trvalým pobytem v ČR nebo právnickou osobou se sídlem v ČR, dále fyzické osobě, která nemá trvalý pobyt v tuzemsku nebo právnické osobě, která nemá sídlo v ČR, je poplatníkem daně dárce. Pokud dárce není poplatníkem, pak je ručitelem.

Předmět daně

Podle § 6 je předmětem daně darovací bezúplatně nabytí majetku (nemovitosti a movitý majetek nebo jiný majetkový prospěch) na základě právního úkonu nebo v souvislosti s právním úkonem.

³⁹ § 4 odst. 1 zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí v platném znění

Základ daně

Základem daně darovací je podle § 7 cena majetku, který je předmětem této daně, snížený např. o prokázané dluhy a cenu jiných povinností vázících se k předmětu daně.

Sazba daně

Sazba daně je klouzavě progresivní

Daň z převodu nemovitostí

Subjekt daně

Poplatníkem daně je podle § 8 převodce (prodávající) a nabyvatel (kupující) je ručitelem. Pokud jde o nabytí nemovitosti při výkonu rozhodnutí nebo exekuci, vyvlastnění, vydržení a další, je poplatníkem nabyvatel. Poplatníkem je převodce i nabyvatel, pokud jde o výměnu nemovitostí, kdy jsou povinni platit daň společně a nerozdílně.

Předmět daně

Předmětem daně z převodu nemovitostí je podle § 9 úplatný převod nebo přechod vlastnictví k nemovitostem a vzájemné výměny nemovitostí.

Základ daně

Podle § 10 je základem daně cena zjištěná podle zvláštního právního předpisu (cena odhadní) nebo cena sjednaná (kupní cena), vždy ale vyšší cena z těchto dvou cen.

Sazba daně

Sazba daně je jednotná a lineární.

3 Vybrané daně a změny v letech 2006 - 2011

Pro porovnání vývoje daní v ČR je zvolena *daň z příjmů fyzických osob a daň z nemovitostí* v letech 2006 až 2011.

3.1 Daň z příjmů fyzických osob

Rok 2006

Nejvýznamnější změny v zákoně o daních z příjmů přinesla novela č. 545/2005 Sb. Tyto změny pozitivně ovlivňují daňové povinnosti poplatníků především fyzických osob. Jedná se zejména o následující:

Došlo k úpravě výdajových paušálů u fyzických osob s příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti a z pronájmu. Pokud poplatník neuplatní výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmu, může uplatnit výdaje kromě výjimky uvedené v § 11 a § 12 ve výši 80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství podle § 7 odst. 1 písm. a), 60 % z příjmů ze živností řemeslných, 50 % z příjmů podle § 7 odst. 1 písm. b) s výjimkou příjmů ze živností řemeslných, 40 % z příjmů podle § 7 odst. 1 písm. c), nebo z příjmů podle § 7 odst. 2 písm. a) s výjimkou příjmů podle § 7 odst. 8 nebo z příjmů podle § 7 odst. 2 písm. b) a d). Pokud poplatník neuplatní výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů z pronájmu, může je uplatnit ve výši 30 % z příjmů. Toto zvýšení je možné uplatnit již za zdaňovací období započaté v roce 2005. Celkový přehled změn v jednotlivých letech je uveden v příloze C.

V § 16 došlo k rozšíření prvního daňového pásma z 109.200 Kč na 121.200 Kč a zároveň byla snížena sazba daně z příjmů fyzických osob v prvním a druhém pásmu. V prvním pásmu se sazba daně snížila z 15 % na 12 % a ve druhém pásmu z 20 % na 19 %. Došlo tak ke snížení daňového zatížení fyzických osob především u skupiny poplatníků s nízkými a středními příjmy. Celkový vývoj sazeb daně z příjmů fyzických osob za jednotlivé roky jsou uvedeny v příloze J.

Zákonem byly také nahrazeny některé nezdánitelné části základu daně (§15 odst. 1 písm. a) až f) slevou na dani (§ 35ba odst. 1). Změny roku 2006 oproti roku 2005 jsou zobrazeny v následující tabulce:

Tabulka č. 2 – Nahrazení vybraných nezdanitelných částí základu daně slevami na dani (změna v roce 2006 oproti roku 2005), (v Kč)

Položka	Rok 2005 Dosavadní nezdanitelná část základu daně	Rok 2006 Sleva na dani
Poplatník	38.040	7.200
Manželka (manžel) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 38.040 Kč	21.720	4.200
Poplatník pobírající částečný invalidní důchod	7.140	1.500
Poplatník pobírající plný invalidní důchod	14.280	3.000
Poplatník držitelem ZTP/P	50.040	9.600
Student	11.400	2.400

Zdroj: vlastní zpracování na základě zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění platném v letech 2005 a 2006

Slevy na dani je možné odečítat pouze do výše daňové povinnosti a není k nim přiřazen daňový bonus, který lze aplikovat pouze u vyživovaných dětí. Přehled vývoje standardních slev na dani v letech 2006 – 2011 je uveden v příloze G.

V § 7a došlo ke změnám u daně stanovené paušální částkou. Byl zvýšen limit umožňující využití paušální daně poplatníky, u nichž roční výše příjmů v bezprostředně předcházejících 3 zdaňovacích obdobích nepřesáhla 5.000.000 Kč (do konce roku 2005 tato částka činila 1.000.000 Kč). Bylo umožněno využití paušální daně i poplatníkům, kteří provozují činnost za spolupráce druhého z manželů, pokud o stanovení daně paušální částkou požádá i spolupracující manžel (manželka). V § 7a odst. 4 bylo upraveno znění zákona tak, aby výsledná daň stanovená paušální částkou i po snížení uplatněné slevy na dani podle § 35ba nebo o slevu podle § 35c (sleva na vyživované dítě), činila nejméně 600 Kč za zdaňovací období.

Podle § 4 odst. 1 písm. h) byl zvýšen limit pro osvobození pravidelně vyplácených důchodů z 162.000 Kč na 198.000 Kč.

Společné zdanění manželů

Počínaje zdaňovacím obdobím roku 2005 až do zdaňovacího období roku 2007 bylo umožněno podle § 13a zákona č. 586/1992 v platném znění manželům vyživujícím alespoň jedno dítě žijící s nimi v domácnosti využít výpočet daně ze společného základu daně, tj. společné zdanění manželů (SZM). Cílem společného zdanění bylo především podpořit mladé rodiny s dětmi a nejvýhodnější je v situaci, kdy výše příjmů obou manželů je výrazně rozdílná (například manželka na mateřské dovolené). Podmínky pro uplatnění společného zdanění musí být splněny nejpozději poslední den zdaňovacího období.

Podle § 13a odst. 2 představuje společný základ daně manželů součet dílčích základů daně podle § 6 – 10 upravených podle § 5 a 23 u obou manželů snížený o nezdánitelné části základu daně podle § 15 za oba manžele. Nezdánitelné části základu daně podle § 15 může uplatnit i ten z manželů, který neměl zdánitelné příjmy, jestliže jinak splňuje podmínky stanovené pro jejich uplatnění. Do společného základu daně mohou vstoupit nejen příjmy ze závislé činnosti, ale také příjmy ze samostatné výdělečné činnosti podle § 7, příjmy z kapitálového majetku podle § 8, příjmy z pronájmu dle § 9 a ostatní příjmy dle § 10. Společné zdanění uplatňuje každý z manželů ve svém daňovém přiznání, které podávají oba manželé ve stejné lhůtě (§ 13a odst. 6). Po stanovení společného základu daně a jeho rozdělení na dvě poloviny a výpočtu daně uplatní každý z manželů nárok na slevy na dani, které u nich připadají v úvahu. Daňové zvýhodnění na dítě uplatní ten, který jej uplatňoval v průběhu zdaňovacího období při výpočtu záloh.⁴⁰ Na základě § 13a odst. 4 nelze společné zdanění uplatnit, jestliže alespoň jeden z manželů za toto zdaňovací období má stanovenou daň paušální částkou podle § 7a, má povinnost stanovit minimální základ daně podle § 7c, uplatňuje způsob výpočtu daně podle § 13 a 14 (rozdělováním příjmů na spolupracující osoby a výpočtem daně z příjmů dosažených za více zdaňovacích období), uplatňuje slevu na dani podle § 35a nebo § 35b (při investičních pobídkách) nebo má povinnost uplatnit postup uvedený v § 38gb (při prohlášení konkurzu nebo jeho zrušení).

Následkem zavedení lineární 15% daně z příjmů fyzických osob od roku 2008 byl institut SZM zrušen, proto je možné společné zdanění využít naposledy za rok 2007.

⁴⁰ SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2007*. 2. aktualizované vydání, Praha 7: Grada Publishing, a.s., 2007, 125 s., ISBN 978-80-247-1909-2, str. 122

Rok 2007

V roce 2007 nedochází k žádné zásadní změně ať již ve výpočtu daně, záloh nebo u sazby daně. Dochází však ke změnám, které se především týkají oblasti péče o zaměstnance a poskytování zaměstnaneckých výhod.⁴¹

Nejpodstatnější změny na základě zákona č. 109/2006 Sb. a 112/2006 Sb.

V § 4 odst. 1 písm. i) bylo doplněno, že u fyzických osob jsou od daně z příjmů osvobozeny jak dávky sociální péče, tak i dávky pomoci v hmotné nouzi a sociální služby.

V § 35ba odst. 1 písm. b) bylo upřesněno, že při uplatnění slevy na dani na manželku (manžela) ve výši 4.200 Kč a na manželku (manžela), která (-rý) je držitelem průkazu mimořádných výhod III. stupně ve výši 8.400,- Kč, se do vlastního příjmu vyživované manželky či manžela (za zdaňovací období nesmí přesáhnout částku 38.040 Kč) nezahrnují jak dávky sociální péče a sociální služby, tak i nový příspěvek na péči.

Změny na základě zákona č. 179/2006 Sb.

Byly zavedeny nové dvě formy daňových výhod, které motivují fyzické osoby k tomu, aby se dále vzdělávaly. (viz § 15 odst. 8 a § 24 odst. 2 písm. zv).

Změny na základě zákona č. 264/2006 Sb. (v souvislosti s přijetím nového zákoníku práce) a na základě pojistných zákonů

V § 6 byl upřesněn daňový režim některých příjmů, které nejsou u zaměstnance předmětem daně a vybraných příjmů, které jsou od daně z příjmů ze závislé činnosti osvobozeny. Byl zpřesněn daňový režim cestovních náhrad, pracovní obuvi a ochranných nápojů, nealkoholických nápojů poskytovaných na pracovišti, sjednávání finančních paušálů a cenově zvýhodněného stravování.

Rok 2008

Zdaňovací období roku 2008 bylo ovlivněno především zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, jehož cílem bylo zahájení daňové reformy, zlepšit stav

⁴¹ DOBEŠOVÁ, Katarína. Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob se zaměřením na závislou činnost, přijaté novelami ZDP pro rok 2007 a 2008. [online] *Komunitní portál účetních expertů*, [cit. 9. 3. 2012], Dostupné z: http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d702v678-zmeny-ve-zdanovani-prijmu-fyzickych-osob-ze-zamerenim-na/?as_id=42p5p5g8etnkod7c0popshf2r7

veřejných financí, zastavit zadlužování země a zároveň zvýšit pracovitost a pracovní úspěchy, proto u daně z příjmů došlo k velkému množství změn.⁴²

Vybrané změny na základě zákona č. 261/2007 Sb.

Byla zavedena jednotná lineární sazba daně z příjmů fyzických osob ve výši 15 %, čímž byla nahrazena klouzavě progresivní daňová sazba. Toto je však kompenzováno zvýšením slev na dani v § 35ba a zvýšením daňového zvýhodnění na vyživované dítě žijící s poplatníkem v domácnosti v § 35c odst. 1 (viz příloha G).

V § 36 došlo na základě zavedení jednotné sazby daně ke snížení sazeb u daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně na 15 %, pouze u nájemného u finančního pronájmu s následnou koupí najaté věci se sazba zvýšila z 1 % na 5 % (§ 36 odst. 1 písm. c).

Byla zavedena tzv. superhrubá mzda (§ 6 odst. 13), což znamená, že do základu daně u poplatníků s příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků se zahrnuje hrubá mzda a rovněž povinné pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, které je z těchto příjmů povinen platit zaměstnavatel sám za sebe.

Bylo zrušeno SZM, čímž byl daňový systém ČR zjednodušen. Toto zrušení bylo kompenzováno zvýšením slev na dani a zvýšením daňového zvýhodnění na vyživované děti.

Podle § 35c odst. 3 byl zvýšen maximální limit pro vyplacení daňového bonusu u fyzických osob uplatňujících daňové zvýhodnění na vyživované děti z původních 30.000 Kč na 52.200 Kč.

V § 6 odst. 9 písm. p) byl zaveden limit pro daňové osvobození pojistného na soukromé životní pojištění a příspěvku na penzijní připojištění se státním příspěvkem, který platí zaměstnavatel za zaměstnance, v úhrnu do maximální výše 24.000 Kč ročně.

V § 7 odst. 6 u příjmů autorů za příspěvky do novin, časopisů, rozhlasu nebo televize dochází ke zvýšení částky z 3.000 Kč na 7.000 Kč. Jde o úhrn těchto příjmů od téhož plátce za měsíc, který pokud nepřesáhne uvedenou částku, pak je zdaňován zvláštní sazbou daně.

⁴² DOBEŠOVÁ, Katarína. O změnách zákona o daních z příjmů v zákoně o stabilizaci veřejných rozpočtů, z pohledu zaměstnance a zaměstnavatele. [online] *Komunitní portál účetních expertů*, [cit. 10. 3. 2012], Dostupné z: http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d2680v3473-o-zmenach-zakona-o-danich-z-prijmu-v-zakone-o-stabilizaci/?as_id=42p5p5g8etnkod7c0popshf2r7

Rok 2009

V roce 2009 byl zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů novelizován celkem jedenáctkrát, přičemž některé změny se týkaly roku 2009, některé byly účinné od roku 2010 či dokonce až od roku 2011.⁴³

Nejvýznamnější změny platné pro rok 2009:

Změny na základě zákona č. 2/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb. a některé další zákony:

Podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. h) byl zvýšen limit pro osvobození důchodů z původních 198.000 Kč ročně na hranici 36násobku minimální mzdy.

Podle § 35ba odst. 1 písm. b) byl zvýšen limit vlastních příjmů manželky (manžela) na 68.000 Kč ročně pro účely možnosti uplatnění slevy na dani na vyživovanou osobu druhým z manželů s platností i za zdaňovací období roku 2008.

Změny na základě zákona č. 289/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 676/2004 Sb., o povinném značení lihu a zákon o daních z příjmů:

Podle § 7 odst. 7 byly paušální výdaje OSVČ (osob samostatně výdělečně činných) změněny tak, že kromě příjmů ze zemědělské výroby činily i výdaje z řemeslných činností 80 % z příjmů a v ostatních případech 60 %. Tato změna byla platná pouze pro rok 2009, jelikož toto ustanovení bylo pro rok 2010 opět změněno. (§ 7 odst. 7).

Změny na základě zákona č. 304/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 337/1992 Sb. a zákon č. 586/1992 Sb.

Podle § 24 odst. 2 písm. zt došlo k zavedení paušálního výdaje ve výši 5.000 Kč za měsíc, kterým byly nahrazeny skutečně vynaložené výdaje na pohonné hmoty a parkovné silničního motorového vozidla používaného poplatníkem daně pro dosahování svých zdanitelných příjmů (pro podnikání).

Změny na základě zákona č. 216/2009 Sb., kterým se mění zákon o daních z příjmů a některé další zákony

Podle § 30a byly zavedeny mimořádné odpisy, které se týkají právnických a fyzických osob za splnění určitých podmínek.

⁴³ MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2010*. 18. vydání, Praha7: Grada Publishing a.s., 2010, 279 s., ISBN 978-80-247-3206-0, str. 7

Rok 2010

Změny na základě zákona č. 326/2009 Sb.

V ustanovení § 35c došlo ke zvýšení daňového zvýhodnění na dítě z 10.680 Kč na 11.604 Kč.

Změny na základě zákona č. 362/2009 Sb.

Tímto zákonem byly výdajové paušály u příjmů podle § 7 odst. 1 písm. c) a odst. 2 písm. a) až d) vráceny zpět z 60 % na 40 %.

Rok 2011

Změny na základě zákona č. 281/2009 Sb.

V návaznosti na nový daňový řád byly provedeny různé procesní změny zákona o daních z příjmů, např.:

V ustanovení § 38d odst. 3, odst. 11 a odst. 12 došlo ke změnám procesních pravidel týkajících se srážkové daně a jejího vyúčtování.

Do ustanovení § 38h byl vložen odst. 3 až odst. 5, odst. 15, podle kterého se zálohy na daň sražené z příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků zaokrouhlují na celé koruny nahoru, vymezení plátcovy pokladny a jiná procesní pravidla týkající se závislé činnosti.

Nejpodstatnější změny na základě zákona č. 346/2010 Sb.

Tato novela přinesla velké množství změn.

Ustanovením § 4 odst. 1, odst. 3 bylo zrušeno osvobození pro příjmy z provozu ekologických zařízení, osvobození tzv. výsluh vojáků z povolání a policistů a byly zavedeny omezující podmínky pro osvobození důchodců. Pokud tedy důchodce dosáhne příjmů podle § 6 a dílčích základů daně podle § 7 a 9 za rok větších než 840.000 Kč, budou podléhat dani z příjmů fyzických osob všechny jeho příjmy, včetně jeho důchodu. Tím došlo ke zvýšení daní pro podnikající důchodce. Od daně z příjmů jsou osvobozeny všechny důchody, a to až do částky 36násobku minimální mzdy platné k 1. lednu kalendářního roku.

Podle § 10 odst. 9 písm. b) a písm. c) plat prezidenta republiky a víceúčelová paušální náhrada výdajů spojených s výkonem jeho funkce, renta a víceúčelová paušální náhrada

poskytovaná bývalému prezidentu republiky podle zákona o zabezpečení prezidenta republiky po skončení funkce budou zdaňovány jako ostatní příjmy.

Do ustanovení § 7 odst. 2 bylo doplněno písm. e), podle kterého se za příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti považují i příjmy z pronájmu majetku zařazeného v obchodním majetku a do § 7 odst. 7 bylo doplněno písm. d), podle kterého lze u příjmů z pronájmu majetku zařazeného v obchodním majetku uplatnit namísto výdajů prokazatelně vynaložených na dosažení, zajištění a udržení těchto příjmů výdaje ve výši 30%.

V § 24 odst. 2 písm. zt) byly doplněny a upřesněny některé podmínky pro uplatňování paušálního výdaje na dopravu.

Do § 24 odst. 2 bylo doplněné písm. zu), podle kterého lze nově uplatnit jako výdaj na dosažení, zajištění a udržení příjmů také motivační příspěvek poskytnutý na základě smluvního vztahu žákovi či studentovi, který se připravuje pro poplatníka na výkon profese, a sice do výše 2.000 Kč měsíčně, u studenta vysoké školy do výše 5.000 Kč měsíčně.

V ustanovení § 35ba odst. 1 písm. a) byla snížena základní sleva na poplatníka z 24.840 Kč (měsíčně 2.070 Kč) na 23.640 Kč (měsíčně 1.970 Kč) na základě tzv. povodňové daně.

Pro zdaňovací období roku 2012 na základě novely zákonem č. 346/2010 Sb. byla v ustanovení § 35ba odst. 1 písm. a) vrácena výše základní slevy na poplatníka na úroveň platnou pro rok 2010, tedy na 24.840 Kč. Novelou DPH č. 370/2011 Sb. bylo v § 35c odst. 1 zvýšeno daňové zvýhodnění na dítě z 11.604 Kč na 13.404 Kč a v § 35c odst. 1 byla zvýšena maximální výše daňového bonusu z 52.200 Kč na 60.300 Kč.

3.2 Daň z nemovitostí

Rok 2006

Pro zdaňovací období roku 2006 nedošlo v zákoně č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí k velkým změnám.

Novela zákonem č. 179/2005 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zrušení Fondu národního majetku České republiky, přináší nové znění § 8 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí určujícího poplatníky daně z nemovitostí. Tato novela nabyla účinnosti od 1. ledna 2006. Poplatníkem daně je tedy

vlastník stavby, bytu nebo samostatného nebytového prostoru. Pokud jde o stavbu, byt nebo samostatný nebytový prostor ve vlastnictví státu, je poplatníkem daně organizační složka státu nebo státní organizace případně právnická osoba, které se právo trvalého užívání změnilo na výpůjčku. Jde-li o stavbu, byt nebo samostatný nebytový prostor, spravované Pozemkovým fondem České republiky nebo Správou státních hmotných rezerv, jsou poplatníky tyto subjekty. Jde-li o stavbu nebo samostatný nebytový prostor kromě stavby obytného domu, spravované Pozemkovým fondem ČR, Správou státních hmotných rezerv nebo převedené na Ministerstvo financí na základě rozhodnutí o privatizaci, které jsou pronajaty, je poplatníkem daně nájemce. Má-li ke stavbě, bytu nebo samostatnému nebytovému prostoru více subjektů vlastnické právo, právo nájmu nebo právo trvalého užívání se u těchto subjektů změnilo na výpůjčku nebo jim přísluší hospodaření s majetkem státu, jsou tyto subjekty povinny platit daň společně a nerozdílně.⁴⁴

Rok 2007

Zákon o dani z nemovitostí pro rok 2007 prošel více změnami oproti roku 2006. Mezi nejvýznamnější patří tyto změny:

Novela zákonem č. 186/2006 Sb., o změně některých zákonů souvisejících s přijetím stavebního zákona a zákona o vyvlastnění reaguje především na procesní změny a změny terminologie v územním a stavebním řízení a vlastně sjednocuje zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí s novým stavebním zákonem. Předmět daně ze staveb byl rozšířen o stavby podléhající jinému režimu schvalování způsobilosti k jejich užívání než pouze kolaudačnímu rozhodnutí.⁴⁵ Změna se týká § 7 „Předmět daně“ zákona 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí.

Další změnu zaznamenal § 6 odst. 3 zákona o dani z nemovitostí, kde došlo ke změně definice stavebního pozemku, kdy se stavebním pozemkem rozumí nezastavěný pozemek určený k zastavění stavbou, která byla ohlášena nebo na kterou bylo vydáno stavební povolení nebo bude prováděna na základě certifikátu autorizovaného inspektora anebo na základě veřejnoprávní smlouvy, a která se po dokončení stane předmětem daně ze staveb. Stále je rozhodná výměra pozemku v m² odpovídající

⁴⁴ § 8 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí ve znění k datu 01. 01. 2006

⁴⁵ *Daňáři online. Portál daňových poradců a profesionálů.* [online] Změny v daňových předpisech od 1. 1. 2007, článek [cit. 27. 1. 2012] Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d757v733-zmeny-v-danovych-predpisech-od-1-1-2007/>

půdorysu nadzemní části stavby. Ke změně také došlo v tom, kdy pozemek přestane být stavebním pozemkem.⁴⁶

Zákon č. 545/2005 Sb. přinesl do zákona o dani z nemovitosti s účinností od 1. 1. 2007 další změny. Tento zákon zavedl možnost spoluvlastníka pozemku, který není v katastru nemovitostí evidován zjednodušeným způsobem a na němž se nenachází stavba, která je předmětem daně ze staveb i stavba, která jím není (§ 7), podat přiznání na daň z nemovitostí pouze za svůj spoluvlastnický podíl. Pokud tak učiní, jsou povinni podat daňové přiznání za svůj spoluvlastnický podíl i všichni další spoluvlastníci. Pokud tak neučiní, vyměří jim správce daně daň z nemovitostí za jejich části daného pozemku z moci úřední.⁴⁷ Podle § 15, odst. 4 platí, že daň každého spoluvlastníka z pozemků spadajících do územní působnosti jednoho správce daně činí nejméně 50 Kč, i když je vyměřená daň menší než 50 Kč. Tato skutečnost může být nevýhodná, proto zákon ponechává možnost, podat daňové přiznání jedním poplatníkem za všechny spoluvlastníky, a ten je pak považován za jejich společného zástupce. (§ 13a odst. 4)

Paragraf 15 zákona o dani z nemovitostí řeší „Placení daně“ a zde dochází oproti roku 2006 ke změně odst. 1 písm. b). V roce 2006 byla daň z nemovitostí splatná u ostatních poplatníků daně ve čtyřech stejných splátkách, a to nejpozději do 31. května, do 30. června, do 30. září a do 30. listopadu běžného zdaňovacího období.⁴⁸ Od 1. ledna 2007 je to ve dvou splátkách, nejpozději do 31. května a do 30. listopadu běžného zdaňovacího období.⁴⁹ Další změna nastává u placení daně, a sice pokud nepřesáhne roční daň z nemovitostí částku 5.000 Kč (doposud tato částka činila 1.000 Kč), je splatná najednou do 31. května běžného zdaňovacího období.⁵⁰

Důležitá změna nastává podle § 13a odst. 9. Pokud nebylo do 31. prosince roku, ve kterém byl podán návrh na vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí, rozhodnuto o jeho povolení, má poplatník povinnost za nemovitost, která byla předmětem vkladu práva vlastnického podat daňové přiznání nejpozději do konce třetího měsíce následujícího po měsíci, v němž byl zapsán vklad práva vlastnického do katastru nemovitostí. Daňové přiznání podává poplatník na zdaňovací období, které

⁴⁶ § 6 odst. 3 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí ve znění k datu 1. 1. 2007

⁴⁷ *Daňáři online. Portál daňových poradců a profesionálů.* [online] Změny v daňových předpisech od 1. 1. 2007, článek [cit. 27. 1. 2012] Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d757v733-zmeny-v-danovych-predpisech-od-1-1-2007/>

⁴⁸ § 15 odst. 1 písm. b) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí ve znění k datu 31. 12. 2006

⁴⁹ § 15 odst. 1 písm. b) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí ve znění k datu 01. 01. 2007

⁵⁰ § 15 odst. 2 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí ve znění k datu 01. 01. 2007

následuje po roce, v němž vznikly právní účinky vkladu.⁵¹ Co se týče placení daně, vztahuje se k této situaci § 15 odst. 5. Daň z nemovitostí za nemovitost, která byla předmětem vkladu práva vlastnického, připadajícího na již uplynulé termíny splatnosti, splatná nejpozději do konce třetího měsíce následujícího po měsíci, v němž byl zapsán vklad práva vlastnického do katastru nemovitostí.⁵²

Podobnou situaci řeší § 13a odst. 10. Jedná se o případ, kdy není dědické řízení do 31. prosince roku, v němž poplatník zemřel, pravomocně ukončeno. Pak je dědic povinen za nemovitost, která byla předmětem dědického řízení, podat daňové přiznání opět nejpozději do konce třetího měsíce následujícího po měsíci, v němž nabylo právní moci rozhodnutí příslušného orgánu, kterým bylo skončeno dědické řízení. Daňové přiznání podává dědic na zdaňovací období, které následuje po roce, v němž poplatník zemřel.⁵³ Placení daně je obdobné jako v předchozím případě a je řešeno v § 15 odst. 6.

Rok 2008

Zákon o dani z nemovitostí byl průběhu roku 2007 dvakrát novelizován, a sice zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů a zákonem č. 296/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé zákony v souvislosti s jeho přijetím. Tento zákon přináší úpravu § 13a odst. 3, kde dochází k drobné úpravě, a sice povinnost podat daňové přiznání za podmínek podle odstavce 1 má též poplatník, (dříve: na jehož majetek byl prohlášen konkurs) jehož úpadek nebo hrozící úpadek se řeší v insolvenčním řízení.⁵⁴

V rámci zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, dochází od roku 2008 k následujícím změnám zákona o dani z nemovitostí.

Došlo k rozšíření možnosti osvobození určitých pozemků od daně. Podle § 4 odst. 1 písm. v) jsou od daně z pozemků osvobozeny pozemky orné půdy, chmelnic, vinic, ovocných sadů a trvalých travních porostů, jestliže tak obec stanoví obecně závaznou vyhláškou; pokud obec tyto pozemky od daně osvobodí, pak se toto osvobození nevztahuje na pozemky v zastavěném území nebo v zastavitelné ploše obce, jestliže tak obec stanoví obecně závaznou vyhláškou, ve které současně vymezí tyto pozemky

⁵¹ § 13a odst. 9 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí ve znění k 1. lednu 2007

⁵² § 15 odst. 5 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí ve znění k 1. lednu 2007

⁵³ § 13a odst. 10 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí ve znění k 1. lednu 2007

⁵⁴ § 13a odst. 3 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí ve znění k 1. lednu 2008

jejich parcelním číslem s uvedením názvu katastrálního území, ve kterém leží. Pokud bude chtít poplatník daně osvobození uplatnit, musí podle § 4 odst. 4 zákona podat daňové přiznání a podkladem pro uplatnění osvobození v daňovém přiznání bude obecně závazná vyhláška obce, která osvobození stanovuje.

Dále došlo k úpravě koeficientů ovlivňujících základní sazbu daně u malých obcí do 1 000 obyvatel. Byly zrušeny koeficienty 0,3 a 0,6 a všechny obce do 1 000 obyvatel použijí koeficient 1. Zákonné koeficienty, kterými je upravena základní sazba daně ve všech ostatních obcích nad 1 000 obyvatel, se nemění. (§ 6 odst. 4a) a § 11 odst. 3a).

Třetí změnu přináší zavedení § 12, kdy obec může obecně závaznou vyhláškou pro všechny nemovitosti na území celé obce stanovit jeden místní koeficient ve výši 2, 3, 4 nebo 5 a tímto koeficientem se vynásobí daňová povinnost poplatníka za jednotlivé druhy pozemků, staveb, samostatných nebytových prostorů a za byty, popřípadě jejich soubory.

Platnost uvedených nových ustanovení podle § 16a

Tento paragraf stanovuje obci povinnost vydat obecně závaznou vyhlášku podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. v), § 6, 11 a 12 s nabytím platnosti do 1. srpna 2008 a s nabytím účinnosti nejpozději do 1. ledna 2009.

Pokud obec obecně závaznou vyhláškou osvobodí pozemky orné půdy, chmelnic, vinic, ovocných sadů a trvalých travních porostů, postupuje se podle této vyhlášky poprvé ve zdaňovacím období roku 2009.

Pokud obec obecně závaznou vyhláškou některé pozemky orné půdy, chmelnic, vinic, ovocných sadů a trvalých travních porostů v zastavěném území obce nebo v zastavitelné ploše obce neosvobodí, postupuje se podle této vyhlášky rovněž poprvé ve zdaňovacím období roku 2009.

Pokud měly obce v obecně závazné vyhlášce koeficient 0,3 nebo 0,6, naposledy se tento koeficient použije ve zdaňovacím období roku 2008. Od zdaňovacího období roku 2009 bude nejnižší koeficient 1,0 a od stejného data mohou obce zavést i místní koeficient.

Rok 2009

Od 1. ledna 2009 lze tedy poprvé uplatnit možné osvobození určitých pozemků od daně a místní koeficient na základě obecně závazné vyhlášky vydané obcí v roce 2008.

Zavedení možnosti místního koeficientu, kterým se násobí daňová povinnost poplatníka daně z nemovitostí za jednotlivé druhy pozemků, staveb, bytu i samostatných nebytových prostor, může způsobit velký nárůst daňové povinnosti.

Zavedení místního koeficientu mohou obce využít k získání příjmů do svého rozpočtu a zároveň jím mohou zmírnit dopady osvobození na místní rozpočty v případě, že obec přistoupí k osvobození určitých druhů zemědělských pozemků.

Od 1. ledna 2009 však dochází k určitému omezení uplatňování místního koeficientu, a sice u pozemků uvedených v § 5 odst. 1 (pozemky orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů) již nelze daňovou povinnost násobit tímto koeficientem.⁵⁵

Další změnou platnou pro zdaňovací období roku 2009 je zrušení osvobození od daně u novostaveb mladších 15 let. V § 9 odst. 1 bylo zrušeno písmeno g). Podle novely zákona o dani z nemovitostí publikované pod č. 1/2009 Sb. pro majitele staveb, na které se osvobození vztahovalo ještě v roce 2008, platí přechodné období, a proto v roce 2009 daň ještě neplatí. Ovšem pro majitele v domech, které byly dokončeny v roce 2008, již povinnost platit daň vzniká.

Zrušeno bylo také pětileté osvobození od daně v případě staveb, na nichž byly provedeny změny kvůli snížení tepelné náročnosti stavby stavebními úpravami, na které bylo vydáno stavební povolení. Podle novely zákona o dani z nemovitostí publikované pod č. 1/2009 Sb. se netýká staveb, u kterých majitelé již nárok na osvobození uplatnili v předchozích zdaňovacích obdobích. Pokud jim ještě neuplynula 5letá lhůta, mohou využívat i nadále daňové prázdny, ovšem naposledy mohou tuto úlevu využít v roce 2012. Poplatníkům, u jejichž staveb bylo na základě stavebního povolení provedeno zateplení v roce 2008 a později, vzniká daňová povinnost již v roce 2009.

Dále platí, jak bylo zmíněno u změn v roce 2008, že od 1. ledna 2009 již nebude použit koeficient 0,3 nebo 0,6 ovlivňující základní sazbu daně u malých obcí do 1 000 obyvatel, ale nejnižším koeficientem bude koeficient 1,0. Změny základních koeficientů podle velikosti obce, kterými se násobí základní sazba daně u stavebních pozemků a některých staveb, jsou uvedeny v příloze L.

⁵⁵ § 12 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí ve znění k 1. lednu 2009

Rok 2010

Zákon č. 281/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím daňového řádu, se dotkl řady ustanovení, které však nabývají účinnosti až s novým daňovým řádem, tj. od roku 2011. Z toho důvodu tyto změny uvedu až ve změnách pro rok 2011.

Zákon č. 362/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s návrhem zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2010, přináší do zákona o dani z nemovitostí změny platné již od roku 2010. Dochází ke zdvojnásobení pevných sazeb u stavebních pozemků a staveb. A z doposud uplatňované sazby 0,10 Kč za m² u zastavěných ploch a nádvoří a u ostatních ploch se sazba daně mění na částku 0,20 Kč za m². Tyto a další změny sazeb daně z pozemků a staveb jsou uvedeny v příloze M.

Zákon dává obcím možnost tyto základní sazby ještě násobit různými koeficienty podle vydané obecně závazné vyhlášky. Aby obce mohly reagovat na novou právní úpravu týkající se zvýšení základních sazeb daně z nemovitostí, bylo jim umožněno přijmout obecně závaznou přihlášku v delší lhůtě než bylo možné v původním znění zákona (zde platilo datum 01. 08.) a nyní pro daňovou povinnost pro rok 2010 byla lhůta prodloužena až do 30. 11. 2009.

Rok 2011

Jak již bylo zmíněno, v návaznosti na daňový řád (zákon č. 280 /2009 Sb., daňový řád) se zákonem č. 281/2009 Sb. mění některé zákony a byly přijaty i legislativně technické změny zákona o dani z nemovitostí.

V § 3 odst. 6 bylo doplněno na konci odstavce „nestanoví-li tento zákon jinak (§ 13a odst. 5)“ a toto upravuje § 13a odst. 5. V § 8 odst. 4 a odst. 5 bylo opět doplněno „nestanoví-li tento zákon jinak (§ 13a odst. 5)“. V § 13a odst. 5 a 6 byly doplněny odstavce, kterými se řeší postup podávání daňového přiznání za spoluvlastnický podíl na pozemku, stavbě, bytu nebo samostatném nebytovém prostoru. Pokud bude za zdaňovací období podávat daňové přiznání alespoň jeden ze spoluvlastníků, má povinnost podat daňové přiznání každý spoluvlastník za svůj podíl na pozemku nebo stavbě samostatně. Pokud tak neučiní, správce daně mu vyměří daň z moci úřední, bez předchozí výzvy k podání daňového přiznání.

V § 8 odst. 4 a odst. 5 bylo opět doplněno „nestanoví-li tento zákon jinak (§ 13a odst. 5)“, jde o doplnění výjimky, kdy je poplatníkem daně ze staveb podle § 13a odst. 5 spoluvlastník.

V §§ 12, 13, 13a a 15 dochází ke změnám terminologie nového zákona, kdy se např. slova „daňová povinnost“ nahrazují slovem „daň“, slovo „soubory“ slovem „souhrny“, slovo „sdělí“ slovem „oznámí“, slova „jiného společného zástupce“ slovy „společného zmocněnce“ a další. V § 13a navíc dochází k doplněním, které se týkají postupu vyměření daně.

V přechodném ustanovení byla potvrzena platnost společného zástupce podle úpravy před 1. lednem 2011 i pro další zdaňovací období, pokud si poplatníci sami nezvolí společného zmocněnce nebo pokud nebude postupováno podle § 13a odst. 5 zákona č. 338/1992 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Novelou provedenou zákonem č. 199/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některými dalšími zákony jsou s účinností od 1. ledna 2011 v § 13a odst. 1 nahrazena slova „Ministerstvo financí“ slovy „Generální daňové ředitelství“, jelikož již vrcholový orgán daňové správy Ústřední finanční a daňové ředitelství byl transformován na Generální daňové ředitelství, které již není součástí Ministerstva financí.

Novelou provedenou zákonem č. 30/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, a dalšími souvisejícími zákony je v § 13a odst. 1 vypuštěna poslední věta: „Daňové přiznání nebo dílčí daňové přiznání se podává na tiskopise vydaném Generálním finančním ředitelstvím.“ Dále v § 13a odst. 2 a § 13b bylo opět zavedeno využití hromadného podpisného seznamu pro vyměření daně z nemovitostí ve stejném rozsahu jako před 1. lednem 2011. A poslední změnou je posunutí termínu, do kterého musí obec vydat obecně závaznou vyhlášku upravující koeficienty. Tyto vyhlášky musí nabýt platnosti před 1. říjnem (doposud musely nabýt platnosti před 1. srpnem).

Pro zdaňovací období roku 2012, tedy s účinností od 1. ledna 2012 byl novelou provedenou zákonem č. 212/2011 Sb. do § 7 doplněn odst. 4, ve kterém je uvedeno, že předmětem daně ze staveb nejsou stavby zpevněných ploch pozemků, a proto jsou tyto „stavby“ považovány za pozemky a jsou tak předmětem daně z pozemků. Podle § 6

odst. 2 jsou tyto pozemky užívané k podnikání rozděleny na zemědělskou prvovýrobu, lesní a vodní hospodářství zdaňované sazbou 1 Kč za m² a na průmysl, stavebnictví, dopravu, energetiku, ostatní zemědělskou výrobu a ostatní podnikatelskou výrobu a činnost zdaňované sazbou 5 Kč za m².

4 Praktické příklady včetně jejich shrnutí

4.1 Vývoj daně z příjmů fyzických osob v letech 2006 – 2011

Příklad

Pan Mrázek žije ve společné domácnosti s manželkou a sedmiletým synem Jakubem, na kterého manželka neuplatňuje daňové zvýhodnění. Manželce v zaměstnání zaměstnavatel zúčtoval hrubou mzdu ve výši 45.000 Kč. Zaměstnavatel jí vydal potvrzení, že jí byly za zdaňovací období strženy zálohy na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti ve výši 4.728 Kč. Zadání pro roky 2006 a 2007 doplněno: Úhrn sraženého pojistného činil 5.700 Kč.

Ve zdaňovacím období daroval pan Mrázek 1x bezplatně krev, nadaci Světlo pro život na humanitární účely poskytnul dar ve výši 2.000 Kč, ze stavebního spoření si vzal úvěr ve výši 600.000 Kč na rekonstrukci svého rodinného domku a na úrocích zaplatil 8.000 Kč. Ve zdaňovacím období zaplatil rovněž příspěvky na penzijní připojištění ve výši 24.000 Kč a na pojistném soukromého životního pojištění zaplatil 5.000 Kč.

Pan Mrázek měl ve zdaňovacím období tyto příjmy:

- a) V zaměstnání mu zaměstnavatel zúčtoval hrubou mzdu ve výši 150.000 Kč. Zaměstnavatel mu vydal potvrzení, že mu byly za zdaňovací období strženy zálohy na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti ve výši 16.463 Kč. Zadání doplněno pro roky 2006 a 2007: Úhrn sraženého pojistného činil 18.750 Kč.*
 - b) Z podnikání na živnostenský list (neřemeslná činnost), které provozuje druhým rokem, měl příjem 250.000 Kč. Výdaj nechce uplatnit v prokazatelné výši.*
 - c) Ze sportovní soutěže získal cenu ve výši 9.000 Kč.*
 - d) Za článek do odborného časopisu mu nakladatel přiznal v měsíci březnu autorský honorář ve výši 2.000 Kč.*
 - e) Příjmy z pronájmu činily 80.000 Kč, výdaje nechce uplatnit v prokazatelné výši.*
 - f) Příjmy z kapitálového majetku ve výši 2.700 Kč.*
-

A. Výpočet daně z příjmů fyzických osob pana Mrázka v letech 2006 – 2011

Veškeré příjmy pana Mrázka s uvedením, které příjmy vchází do základu daně, jsou od daně osvobozeny, a které nevchází do základu daně, jelikož tvoří samostatný základ daně zdaňovaný zvláštní sazbou daně, jsou uvedeny v příloze H.

Příjmy ke zdanění pana Mrázka jsou vypočítány v následující tabulce.

Tabulka č. 3 – Příjmy ke zdanění poplatníka z praktického příkladu (postup dle přílohy B), (v Kč)

Veškeré příjmy celkem	493.700
(minus) příjmy vyňaté ze zdanění	- 0
= příjmy podléhající dani	493.700
(minus) příjmy osvobozené od daně	- 9.000
= zdanitelné příjmy	484.700
(minus) příjmy tvořící samostatné základy daně	- 2.000
= příjmy ke zdanění	482.700

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Dílčí základy daně z příjmů fyzických osob pana Mrázka jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka č. 4 – Dílčí základy daně z příjmů fyzických osob poplatníka z praktického příkladu (postup podle přílohy K), (v Kč)

Dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků		
2006 – 2007	150.000 Kč – 18.750 Kč (sražené pojistné 12,5% z hrubé mzdy, kde 8% činí sociální a 4,5% zdravotní pojištění)	131.250
2008	150.000 Kč + 52.500 Kč (35% ⁵⁶ hrubé mzdy = pojistné na sociální zabezpečení a na veřejné zdravotní pojištění) = superhrubá	202.500

⁵⁶ Pozn. - podle zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ve znění platném pro rok 2008 a podle zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění ve znění platném pro rok 2008

	mzda)	
2009 – 2011	150.000 Kč + 51.000 Kč (34% ⁵⁷ hrubé mzdy = pojistné na sociální zabezpečení a na veřejné zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem) = superhrubá mzda)	201.000
Dílčí základ daně z příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti		
2006 – 2008	250.000 Kč – 125.000 Kč (paušální výdaje ve výši 50% z příjmů ze živnosti neřemeslné)	125.000
2009 – 2011	250.000 Kč – 150.000 Kč (paušální výdaje ve výši 60% z příjmů ze živnosti neřemeslné)	100.000
Dílčí základ daně z příjmů z pronájmu		
2006 – 2011	80.000 Kč – 24.000 Kč (30% z příjmů z pronájmu)	56.000
Dílčí základ daně z příjmů z kapitálového majetku		
2006 - 2011		2.700

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Pro určení daňové povinnosti daně z příjmů fyzických pana Mrázka za sledovaná zdaňovací období jsou v tabulce č. 5 vypočteny základy daně z příjmů fyzických osob za jednotlivé roky.

Tabulka č. 5 – Základ daně z příjmů fyzických osob (součet dílčích daňových základů za jednotlivé roky z praktického příkladu), (v Kč)

Rok	Základ daně z příjmů fyzických osob
2006	131.250 + 125.000 + 56.000 + 2.700 = 314.950
2007	131.250 + 125.000 + 56.000 + 2.700 = 314.950
2008	202.500 + 125.000 + 56.000 + 2.700 = 386.200

⁵⁷ Pozn. - podle zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ve znění platném pro rok 2009 - 2011 a podle zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění ve znění platném pro rok 2009 - 2011

2009	$201.000 + 100.000 + 56.000 + 2.700 = \mathbf{359.700}$
2010	$201.000 + 100.000 + 56.000 + 2.700 = \mathbf{359.700}$
2011	$201.000 + 100.000 + 56.000 + 2.700 = \mathbf{359.700}$

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Výpočet daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2006 a 2007 **(postup dle přílohy I)**

<i>Základ daně z příjmů fyzických osob</i>	314.950 Kč
- (minus) nezdánitelné části základu daně:	
<i>úroky z úvěru ze stavebního spoření (§ 15 odst. 4)</i>	- 8.000 Kč
<i>dar na humanitární účely (§ 15 odst. 1)</i>	- 2.000 Kč
<i>odběr krve (§ 15 odst. 1)</i>	- 2.000 Kč
<i>příspěvky na penzijní připojištění (§15 odst. 5)</i>	- 12.000 Kč
<i>příspěvky na soukromé připojištění (§15 odst. 6)</i>	- 5.000 Kč
<i>Nezdánitelné části základu daně celkem (shodné pro všechna období)</i>	29.000 Kč
<i>Základ daně po snížení (314.950 Kč – 29.000) = 285.950 Kč</i>	<i>zaokr. na 285.900 Kč</i>
<i>Sazba daně (33.012 Kč + 25% ze základu přesahujícího 218.400 Kč = 33.012</i>	
<i>+ 25% z 67.500 Kč = 33.012 + 16.875)=</i>	49.887 Kč
<i>Daň před slevami</i>	49.887 Kč
- (minus) slevy na dani:	
<i>základní sleva na poplatníka</i>	- 7.200 Kč
<i>(slevu na manželku <u>neuplatní</u>, protože její příjem převyšuje částku 38.040 Kč)</i>	
<i>Daň po slevách (49.887 – 7.200)</i>	42.687 Kč
- (minus) daňové zvýhodnění na dítě	- 6.000 Kč
<i>Daňová povinnost (42.687 – 6.000)</i>	36.687 Kč
- (minus) zaplacené zálohy	- 16.463 Kč

Doplatek daně $(36.687 - 16.463) = \underline{20.224 \text{ Kč}}$

Výpočet daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2008

Základ daně z příjmů fyzických osob	386.200 Kč
- (minus) nezdánitelné části základu daně	- 29.000 Kč
Základ daně po snížení a zaokr.	357.200 Kč
x sazba daně 15%	53.580 Kč
Částka daně před slevami	53.580 Kč
- (minus) slevy na dani:	
základní sleva na poplatníka	- 24.840 Kč
sleva na manželku	- 24.840 Kč
<u>(uplatní, protože její příjem nepřevyšuje částku 68.000 Kč za zdaňovací období)</u>	
Daň po slevách $(53.580 - 24.840 - 24.840)$	3.900 Kč
- (minus) daňové zvýhodnění na dítě	- 10.680 Kč
Daňová povinnost $(3.900 - 10.680)$	- 6.780 Kč
sleva na dítě	3.900 Kč
daňový bonus na dítě	- 6.780 Kč
- (minus) zaplacené zálohy	- 16.463 Kč

Přeplatek na dani $(- 6.780 - 16.463) = \underline{- 23.243 \text{ Kč}}$

Výpočet daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2009

Základ daně z příjmů fyzických osob	359.700 Kč
- (minus) nezdánitelné části základu daně	- 29.000 Kč
Základ daně po snížení a zaokr.	330.700 Kč
x sazba daně 15%	49.605 Kč
Částka daně před slevami	49.605 Kč
- (minus) slevy na dani:	

<i>základní sleva na poplatníka</i>		24.840 Kč
<i>sleva na manželku</i>		- 24.840 Kč
<i>(uplatní, protože její příjem nepřevyšuje částku 68.000 Kč za zdaňovací období)</i>		
<i>Daň po slevách</i>	$(49.605 - 24.840 - 24.840) = - 75 \text{ Kč} \rightarrow$	0 Kč
- <i>(minus) daňové zvýhodnění na dítě</i>		- 10.680 Kč
<i>daňový bonus na dítě činí</i>		- 10.680 Kč
- <i>(minus) zaplacené zálohy</i>		- 16.463 Kč
<i>Přeplatek na dani</i> $(- 10.680 - 16.463) = - 27.143 \text{ Kč}$		

Výpočet daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2010

<i>Základ daně z příjmů fyzických osob</i>		359.700 Kč
- <i>(minus) nezdanitelné části základu daně</i>		- 29.000 Kč
<i>Základ daně po snížení a po zaokr.</i>		330.700 Kč
<i>x sazba daně 15%</i>		49.605 Kč
<i>Částka daně před slevami</i>		49.605 Kč
- <i>(minus) slevy na dani:</i>		
<i>základní sleva na poplatníka</i>		- 24.840 Kč
<i>sleva na manželku</i>		- 24.840 Kč
<i>(uplatní, protože její příjem nepřevyšuje částku 68.000 Kč za zdaňovací období)</i>		
<i>Daň po slevách</i>	$(49.605 - 24.840 - 24.840) = - 75 \text{ Kč} \rightarrow$	0 Kč
- <i>(minus) daňové zvýhodnění na dítě</i>		- 11.604 Kč
<i>daňový bonus na dítě činí</i>		- 11.604 Kč
- <i>(minus) zaplacené zálohy</i>		- 16.463 Kč
<i>Přeplatek na dani</i> $(-11.604 - 16.463) = - 28.067 \text{ Kč}$		

Výpočet daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2011

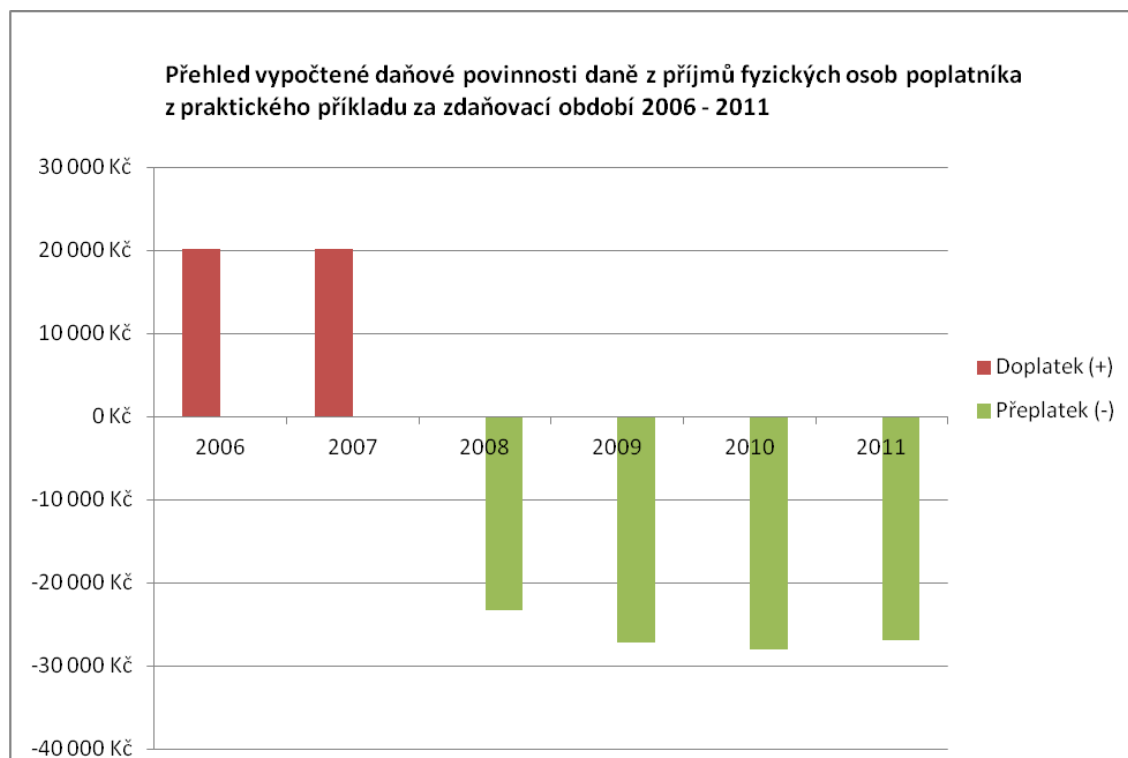
Základ daně z příjmů fyzických osob	359.700 Kč
- (minus) nezdanitelné části základu daně	- 29.000 Kč
Základ daně po snížení a zaokr.	330.700 Kč
x sazba daně 15%	49.605 Kč
Částka daně před slevami	49.605 Kč
- (minus) slevy na dani:	
základní sleva na poplatníka	- 23.640 Kč
sleva na manželku	- 24.840 Kč
(<u>uplatní</u> , protože její příjem nepřevyšuje částku 68.000 Kč za zdaňovací období)	
Daň po slevách (49.605 – 23.640 – 24.840)	1.125 Kč
- (minus) daňové zvýhodnění na dítě	- 11.604 Kč
Daňová povinnost $1.125 - 11.604 = - 10.479$ Kč	
sleva na dítě činí	1.125 Kč
daňový bonus na dítě činí	- 10.479 Kč
- (minus) zaplacené zálohy	- 16.463 Kč
Přeplatek na dani (- 10.479 – 16.463) = <u>- 26.942 Kč</u>	

Tabulka č. 6 – Přehled vypočtené daně z příjmů fyzických osob u poplatníka z praktického příkladu za zdaňovací období 2006 – 2011 (v Kč)

Rok	Zbývá doplatit (+)	Zaplaceno více (-)
2006	20.224	
2007	20.224	
2008		- 23.243
2009		- 27.143
2010		- 28.067
2011		- 26.942

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Obrázek č. 1 – Přehled vypočtené daňové povinnosti daně z příjmů fyzických osob poplatníka z praktického příkladu za zdaňovací období 2006 - 2011

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Zhodnocení

Základ daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků (tedy základ daně u zaměstnanců) se od roku 2008 výrazně zvýšil, což je dáno odlišným výpočtem základu daně za zdaňovací období roku 2006 – 2007, kdy se odečítá od hrubé mzdy sociální a zdravotní pojištění zaměstnance ve výši 12,5% z hrubé mzdy a za zdaňovací období let 2008 – 2011 se naopak k hrubé mzdě připočítává pojištění na sociální zabezpečení a na veřejné zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem ve výši 35% za rok 2008 a 34% za roky 2009 – 2011, což představuje superhrubou mzdu.

U neřemeslné živnosti došlo v letech 2009 – 2011 oproti rokům 2006 – 2008 zvýšením paušálních výdajů o 10% ke snížení základu daně z příjmů z podnikání a jiné výdělečné činnosti, což přispělo k podpoře podnikatelské činnosti. Od roku 2009 byly zvýšeny paušální výdaje rovněž u řemeslné živnosti o 20% a u příjmů z jiného podnikání a z nezávislého povolání a u příjmů z převodu a využití práv byly paušální výdaje zvýšeny o 20% pouze pro rok 2009 a od roku 2010 byly opět sníženy na původní sazby (viz příloha C).

Jelikož pan Mrázek z praktického příkladu dosáhl základu daně nad 300.000 Kč, patří již do skupiny obyvatel, která má vyšší příjmy, a proto je u něho velmi patrné daňové zvýhodnění ve zdaňovacím období roku 2008 – 2011 oproti rokům 2006 – 2007 díky zavedení lineární 15% daňové sazby. Navíc se jedná o podnikatele podnikajícího v neřemeslné činnosti, což patří do ostatní živnosti, u níž nebyly paušální výdaje, jež uplatnil, od roku 2010 sníženy. Výsledná daň je závislá především na výši nezdanitelných částí základu daně snižujících základ daně a slevách na dani včetně daňového zvýhodnění na vyživované dítě, které snižují již vypočtenou daň.

Porovnáním použití klouzavě progresivní daňové sazby platné ve sledovaných letech 2006 – 2007 a lineární 15% daňové sazby platné od roku 2008 na různé základy daně (viz příloha D) bylo zjištěno, že zavedením jednotné sazby daně došlo k znevýhodnění poplatníků s nižšími příjmy přibližně do základu daně 210.000 Kč a u poplatníků s vyššími příjmy se základem daně nad 210.000 Kč dochází k daňovému zvýhodnění. U základu daně 1.000.000 Kč je daňová úspora opravdu velmi výrazná, a sice 45%.

Porovnáním zdanění za zdaňovací období roku 2006 – 2007 a za zdaňovací období roku 2011⁵⁸ při stejném základu daně, při stejné výši nezdanitelného základu daně ve výši 10.000 Kč, při základní slevě na poplatníka a daňovém zvýhodnění na jedno vyživované dítě platné v uvedených zdaňovacích obdobích (viz příloha E) bylo zjištěno, že způsob zdaňování v roce 2011 je výrazně výhodnější oproti rokům 2006 - 2007. Pro nízkopříjmové skupiny obyvatel je zvýšení daně z 12% na 15% kompenzováno především slevou na poplatníka, popř. slevou na manžela (ku) či daňovým zvýhodněním na dítě, čímž jsou zohledněny především rodiny s dětmi a rodiny, kde jeden z manželů má příjmy nižší než 68. 000 Kč. U poplatníků s vysokými příjmy dochází k daňové úspoře až ve výši desítek tisíc Kč.

B. Výpočet daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2006 a 2007 pro účely SZM

Výpočet daně z příjmů fyzických osob paní Mrázkové za zdaňovací období roku 2006 a 2007

Příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků

45.000 Kč

⁵⁸ Pozn. Rok 2011 byl zvolen z toho důvodu, že je ze sledovaných období nejaktuálnější a zároveň se tolik neliší od zdaňovacích období 2008 – 2010.

- sražené pojistné (sociální a zdravotní)	- 5.625 Kč
Základ daně	39.375 Kč
Základ daně po snížení nezdanitelných částí základu daně zaokr. na celá sta Kč dolů	39.300 Kč
x sazba daně 12%	4.716 Kč
Daň před slevami	4.716 Kč
- základní sleva na poplatníka	- 7.200 Kč
Daň po uplatnění slev $4.716 - 7.200 = - 2.484 \rightarrow$	0 Kč
- sražená daň od všech zaměstnavatelů (zálohy)	- 4.728 Kč

Přeplatek na dani $(0 - 4.728) = - 4.728$ Kč

Výpočet SZM⁵⁹ Mrázkových

Součet dílčích základů daně podle § 6 až 10 zákona upravených podle § 5 a 23 zákona

- dílčí základ daně ze závislé činnosti a funkčních požitků

poplatník	131.250	manželka	39.375
-----------	---------	----------	--------
- dílčí základ daně z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti

poplatník	125.000	manželka	---
-----------	---------	----------	-----
- dílčí základ daně z kapitálového majetku

poplatník	2.700	manželka	---
-----------	-------	----------	-----
- dílčí základ daně z pronájmu

poplatník	56.000	manželka	---
-----------	--------	----------	-----
- dílčí základ daně z ostatních příjmů

poplatník	---	manželka	---
-----------	-----	----------	-----

Součet dílčích základů daně = (poplatník 314.950 + manželka 39.375) = 354.325 Kč

Nezdanitelné části základu daně v úhrnu 29.000 Kč

⁵⁹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění platném pro roky 2006 - 2007

Úhrn nezdánitelných částí základu daně podle § 15 zákona za oba manžele 29.000 Kč

Společný základ daně manželů snížený o nezdánitelné části základu daně

$(354.325 - 29.000) = 325.325 \text{ Kč}$

Polovina společného základu daně manželů sníženého o nezdánitelné části základu daně a odčitatelné položky $(325.325/2) = 162.662,50 \text{ Kč}$

Výpočet daně (provede každý z manželů na svém daňovém přiznání)

Manžel

- *dílčí základ daně podle § 6 – 10* 162.662,50 Kč
- *základ daně zaokr. na celá sta Kč dolů* 162.600 Kč
- *daň podle § 16 odst. 1 ($14.544 + 19\%$ ze 41.400 = $14.544 + 7.866$) = 22.410 Kč*
- *sleva na dani podle § 35ba* 7.200 Kč
- *daňové zvýhodnění na vyživované dítě § 35c* 6.000 Kč
- *daň po uplatnění slevy ($22.410 - 7.200 - 6.000$)* 9.210 Kč
- *daň po odečtení zaplacených záloh ($9.210 - 16.463$) = - 7.253Kč (přeplatek na dani)*

Manželka

- *dílčí základ daně podle § 6 – 10* 162.662,50 Kč
- *základ daně zaokr. na celá sta Kč dolů* 162.600 Kč
- *daň podle § 16 odst. 1 ($14.544 + 19\%$ ze 41.400 = $14.544 + 7.866$) = 22.410 Kč*
- *sleva na dani podle § 35ba* 7.200 Kč
- *daň po uplatnění slevy $22.410 - 7.200 =$* 15.210 Kč

daň po odečtení zaplacených záloh ($15.210 - 4.728$) = + 10.482Kč (doplatek daně)

Tabulka č. 7 – Porovnání daňové povinnosti u daně z příjmů fyzických osob u manželů v letech 2006 – 2007 na základě praktického příkladu (v Kč)

Rok	Zdanění samostatné		SZM	
	Manžel	Manželka	Manžel	Manželka
2006 - 2007	+ 20.224	- 4.728	- 7.253	+ 10.482
Celkem za rodinu	Zbývá doplatit 15.496		Zbývá doplatit 3.229	

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Zhodnocení

Rodina Mrázkových z uvedeného příkladu ušetří na daňové povinnosti za rok 2006 – 2007 využitím SZM částku ve výši 12.267 Kč, čímž bylo v modelovém příkladu potvrzeno, že je výhodné pro manžele s velmi rozdílnými příjmy. Rodiny, které tuto možnost využily, tak mohly výrazně snížit svou daňovou povinnost. SZM tak napomáhalo rodinám s dětmi, jelikož bylo možné jej použít pouze u rodin, které vyživují alespoň jedno dítě. Zavedení jednotné 15% daně zrušilo institut SZM, jelikož již ztratilo smysl, ale bylo kompenzováno zvýšením slev na dani (na manžela (ku) či daňovým zvýhodněním na dítě).

4.2 Vývoj daně z nemovitostí v letech 2006 – 2011

Příklad

Paní Novotná vlastní v Mariánských Lázních byt, jehož výměra podlahové plochy činí 70 m². Dále vlastní v Praze, kde je průměrná cena půdy 10,24 Kč/m², tyto nemovitosti:

- *obytný dům o dvou nadzemních podlažích (přízemí se zastavěnou plochou 100 m², výměra horního patra činí 90 m²); v přízemí domu je 25 m² nebytového prostoru, který užívá k podnikatelské činnosti*
- *příslušenství obytného domu tvoří samostatně zkolaudovaná dílna se zastavěnou plochou 30 m²*
- *samostatná garáž se zastavěnou plochou 20 m²*
- *zahrada u domu o výměře 400 m²*
- *dvůr u domu vedený v katastru nemovitostí jako nádvoří o výměře 40 m².*

Paní Novotná vlastní rovněž přízemní rodinný dům využívaný pro individuální rekreaci v obci, kde trvale bydlí 300 obyvatel a obec stanovila místní koeficient dle §12 zákona o dani z nemovitostí ve výši 2. Zastavěná plocha domu činí 120 m². Má ještě saunu tvořící doplňkovou funkci k danému domu se zastavěnou plochou 10 m².

Paní Novotná ještě vlastní 15 hektarů hospodářského lesa v obci, kde je průměrná cena půdy 5 Kč za m².

Výpočet daně z nemovitostí pro rok 2006, 2007 a 2008

Byt

základ daně $70 \text{ m}^2 \times 1,20 = 84 \text{ m}^2$ (§ 10 odst. 2)

sazba daně $1,- \text{ Kč/m}^2$ (§ 11 odst. 1 písm. f)

sazba daně po úpravě koeficientem podle počtu obyvatel v obci

$1,- \text{ Kč} \times 3,5 = 3,50,- \text{ Kč}$ (§ 11 odst. 3 písm. a)

daň z bytu = základ daně x upravená sazba daně = $84 \text{ m}^2 \times 7,- \text{ Kč} = \underline{294,- \text{ Kč}}$

Obytný dům

základ daně 100 m^2 (§ 10 odst. 1)

sazba daně $1,- \text{ Kč/m}^2$ (§ 11 odst. 1 písm. a)

sazba daně upravená podle počtu pater: (horní patro o výměře 90 m² přesahuje 2/3 zastavěné plochy) $1,- \text{ Kč} + 0,75 \text{ Kč} = 1,75 \text{ Kč/m}^2$ (§ 11 odst. 2)

sazba daně po úpravě koeficientem podle počtu obyvatel v obci

$1,75 \times 4,5 = 7,875$ (§ 11 odst. 3 písm. a)

daň z domu = základ daně x upravená sazba daně = $100 \text{ m}^2 \times 7,875 = 787,50$

navýšení daně z důvodu využívání nebytového prostoru k podnikatelské činnosti

$25 \text{ m}^2 \times 2,- \text{ Kč} = 50,- \text{ Kč}$ (§ 11 odst. 5)

daň z domu navýšená o zdanění nebytového prostoru

$787,50 \text{ Kč} + 50,- \text{ Kč} = 837,50 \text{ Kč} = \text{po zaokrouhlení } \underline{838,- \text{ Kč}}$

Dílna (příslušenství domu)

základ daně 30 m^2 (§10 odst. 1)
 sazba daně $1,- \text{ Kč/m}^2$ zastavěné plochy z výměry přesahující 16 m^2
 zastavěné plochy (§ 11 odst. 1 písm. a)
 $30 \text{ m}^2 - 16 \text{ m}^2 = 14 \text{ m}^2$

sazba daně upravená koeficientem podle počtu obyvatel

$$1,- \text{ Kč} \times 4,5 = 4,50 \text{ Kč/m}^2 \quad (\S 11 \text{ odst. 3})$$

daň z dílny = základ daně snížený o 16 m^2 zastavěné plochy x upravená sazba daně = $14 \text{ m}^2 \times 4,50 \text{ Kč} = \underline{63,- \text{ Kč}}$

Garáž

základ daně 20 m^2 (§10 odst. 1)
 sazba daně $4,- \text{ Kč/m}^2$ (§ 11 odst. 1 písm. c)

daň z garáže = základ daně x sazba daně = $20 \text{ m}^2 \times 4,- \text{ Kč} = \underline{80,- \text{ Kč}}$

Zahrada

základ daně = průměrná cena půdy x výměra v m^2 (§ 5 odst. 1) =
 $= 10,24 \times 400 \text{ m}^2 = 4.096,- \text{ Kč}$

sazba daně $0,75 \%$ (§ 6 odst. 1)

daň ze zahrady = $4\,096,- \text{ Kč} \times 0,0075 = 30,72 \text{ Kč} = \text{po zaokrouhlení } \underline{31,- \text{ Kč}}$

Dvůr (nádvoří)

základ daně 40 m^2 (§5 odst. 3)
 sazba daně $0,10 \text{ Kč/m}^2$ (§ 6 odst. 2 písm. a)

daň z nádvoří = základ daně x sazba daně = $40 \text{ m}^2 \times 0,10 \text{ Kč} = \underline{4,- \text{ Kč}}$

Rodinný dům (pro individuální rekreaci)

základ daně 120 m^2 (§10 odst. 1)
 sazba daně $3,- \text{ Kč/m}^2$ (§ 11 odst. 1 písm. b)

daň z domu = základ daně x sazba daně = $120 \text{ m}^2 \times 3,- \text{ Kč} = \underline{360,- \text{ Kč}}$

Pozn. Místní koeficient lze použít až od zdaňovacího období roku 2009.

Sauna

základ daně	10 m ²	(§10 odst. 1)
sazba daně	1,- Kč/m ²	(§ 11 odst. 1 písm. b)

$$\text{daň ze sauny} = \text{základ daně} \times \text{sazba daně} = 10 \text{ m}^2 \times 1,- \text{ Kč} = \underline{10,- \text{ Kč}}$$

Hospodářský les

základ daně 10 ha = 100.000 m² x 3,80 Kč (§ 5 odst. 2) = 380.000 Kč
(vypočteno s použitím ceny 3,80 Kč)

sazba daně 0,25 % (§6 odst. 1 písm. b)

$$\text{daň z hospodářského lesa} = 380.000 \times 0,0025 = \underline{950,- \text{ Kč}}$$

$$\text{Daň z nemovitostí celkem} = 294 + 838 + 63 + 80 + 31 + 4 + 360 + 10 + 950 =$$

2.630,- Kč.

Jelikož celková daňová povinnost překročila částku 1.000,- Kč, je daň z nemovitostí splatná ve čtyřech stejných splátkách, a to nejpozději do 31. 05., do 30. 06., do 30. 09. a do 30. 11. zdaňovacího období (§ 15 odst. 1 písm. b) a § 15 odst. 2), tj. roku 2006. Tato částka by činila 657,50 Kč. Podle §15 odst. 2 je možné daň z nemovitostí zaplatit najednou i při vyšší částce, tj. do 31. 05. 2006.

Jelikož celková daňová povinnost za zdaňovací období roku 2007 a 2008 nepřekročila částku 5.000,- Kč, je daň z nemovitostí splatná nejpozději do 31. 05. zdaňovacího období.

Výpočet daně z nemovitostí pro rok 2009

Byt

základ daně	70 m ² x 1,20 = 84 m ²	(§ 10, odst. 2)
sazba daně	1,- Kč/m ²	(§ 11 odst. 1 písm. f)

sazba daně po úpravě koeficientem podle počtu obyvatel v obci

$$1,- \text{ Kč} \times 3,5 = 3,50,- \text{ Kč} \quad (\text{§ 11 odst. 3 písm. a})$$

$$\text{daň z bytu} = \text{základ daně} \times \text{upravená sazba daně} = 84 \text{ m}^2 \times 3,50,- \text{ Kč} = \underline{294,- \text{ Kč}}$$

Obytný dům

základ daně	100 m ²	(§10 odst. 1)
sazba daně	1,- Kč/m ²	(§ 11 odst. 1 písm. a)

sazba daně upravená podle počtu pater: (horní patro o výměře 90 m^2 přesahuje $2/3$ zastavěné plochy) $1,- \text{ Kč} + 0,75 \text{ Kč} = 1,75 \text{ Kč/m}^2$ (§ 11 odst. 2)

sazba daně po úpravě koeficientem podle počtu obyvatel v obci

$$1,75 \times 4,5 = 7,875 \quad (\S 11 \text{ odst. 3 písm. a})$$

daň z domu = základ daně x upravená sazba daně = $100 \text{ m}^2 \times 7,875 = 787,50$

navýšení daně z důvodu využívání nebytového prostoru k podnikatelské činnosti

$$25 \text{ m}^2 \times 2,- \text{ Kč} = 50,- \text{ Kč} \quad (\S 11 \text{ odst. 5})$$

daň z domu navýšená o zdanění nebytového prostoru

$$787,50 \text{ Kč} + 50,- \text{ Kč} = 837,50 \text{ Kč} = \text{po zaokrouhlení } \underline{838,- \text{ Kč}}$$

Dílna (příslušenství domu)

základ daně 30 m^2 (§10 odst. 1)

sazba daně $1,- \text{ Kč/m}^2$ zastavěné plochy z výměry přesahující 16 m^2 zastavěné plochy (§ 11 odst. 1 písm. a)

$$30 \text{ m}^2 - 16 \text{ m}^2 = 14 \text{ m}^2$$

sazba daně upravená koeficientem podle počtu obyvatel

$$1,- \text{ Kč} \times 4,5 = 4,50 \text{ Kč/m}^2 \quad (\S 11 \text{ odst. 3})$$

daň z dílny = základ daně snížený o 16 m^2 zastavěné plochy x upravená sazba daně = $14 \text{ m}^2 \times 4,50 \text{ Kč} = \underline{63,- \text{ Kč}}$

Garáž

základ daně 20 m^2 (§10 odst. 1)

sazba daně $4,- \text{ Kč/m}^2$ (§ 11 odst. 1 písm. c)

daň z garáže = základ daně x sazba daně = $20 \text{ m}^2 \times 4,- \text{ Kč} = \underline{80,- \text{ Kč}}$

Zahrada

základ daně = průměrná cena půdy x výměra v m^2 (§ 5 odst. 1) =

$$= 10,24 \times 400 \text{ m}^2 = 4 096,- \text{ Kč}$$

sazba daně $0,75 \%$ (§ 6 odst. 1)

daň ze zahrady = $4 096,- \text{ Kč} \times 0,0075 = 30,72 \text{ Kč} = \text{po zaokrouhlení } \underline{31,- \text{ Kč}}$

Dvůr (nádvoří)

základ daně	40 m ²	(§5 odst. 3)
sazba daně	0,10 Kč/m ²	(§ 6 odst. 2 písm. a)

$$\text{daň z nádvoří} = \text{základ daně} \times \text{sazba daně} = 40 \text{ m}^2 \times 0,10 \text{ Kč} = \underline{4,- \text{ Kč}}$$

Rodinný dům (pro individuální rekreaci)

základ daně	120 m ²	(§10 odst. 1)
sazba daně	3,- Kč/m ²	(§ 11 odst. 1 písm. b)

$$\text{daň z domu} = \text{základ daně} \times \text{sazba daně} = 120 \text{ m}^2 \times 3,- \text{ Kč} = 360,- \text{ Kč}$$

$$\text{výsledná daň po úpravě místním koeficientem (§ 12)} = 360,- \text{ Kč} \times 2 = \underline{720,- \text{ Kč}}$$

Sauna

základ daně	10 m ²	(§10 odst. 1)
sazba daně	1,- Kč/m ²	(§ 11 odst. 1 písm. b)

$$\text{daň ze sauny} = \text{základ daně} \times \text{sazba daně} = 10 \text{ m}^2 \times 1,- \text{ Kč} = \underline{10,- \text{ Kč}}$$

Hospodářský les

základ daně	10 ha = 100 000 m ² x 3,80 Kč (§ 5 odst. 2) = 380.000 Kč (vypočteno s použitím ceny 3,80 Kč)
sazba daně	0,25 % (§6 odst. 1 písm. b)

$$\text{daň z hospodářského lesa} = 380.000 \times 0,0025 = \underline{950,- \text{ Kč}}$$

$$\text{Daň z nemovitostí celkem} = 294 + 838 + 63 + 80 + 31 + 4 + 720 + 10 + 950 =$$

2.990,- Kč.

Jelikož celková daňová povinnost nepřekročila částku 5.000,- Kč, je daň z nemovitostí splatná nejpozději do 31. 05. 2009.

Výpočet daně z nemovitostí pro rok 2010 a 2011**Byt**

základ daně	70 m ² x 1,20 = 84 m ²	(§ 10 odst. 2)
sazba daně	2,- Kč/m ²	(§ 11 odst. 1 písm. f)

sazba daně po úpravě koeficientem podle počtu obyvatel v obci

$$2,- \text{ Kč} \times 3,5 = 7,- \text{ Kč} \quad (\S 11 \text{ odst. 3 písm. a})$$

$$\text{daň z bytu} = \text{základ daně} \times \text{upravená sazba daně} = 84 \text{ m}^2 \times 7,- \text{ Kč} = \underline{588,- \text{ Kč}}$$

Obytný dům

$$\text{základ daně} \quad 100 \text{ m}^2 \quad (\S 10 \text{ odst. 1})$$

$$\text{sazba daně} \quad 2,- \text{ Kč/m}^2 \quad (\S 11 \text{ odst. 1 písm. a})$$

sazba daně upravená podle počtu pater: (horní patro o výměře 90 m² přesahuje 2/3 zastavěné plochy) $2,- \text{ Kč} + 0,75 \text{ Kč} = 2,75 \text{ Kč/m}^2$ (§ 11 odst. 2)

sazba daně po úpravě koeficientem podle počtu obyvatel v obci

$$2,75 \times 4,5 = 12,375 \quad (\S 11 \text{ odst. 3 písm. a})$$

$$\text{daň z domu} = \text{základ daně} \times \text{upravená sazba daně} = 100 \text{ m}^2 \times 12,375 = 1.237,50$$

navýšení daně z důvodu využívání nebytového prostoru k podnikatelské činnosti

$$25 \text{ m}^2 \times 2,- \text{ Kč} = 50,- \text{ Kč} \quad (\S 11 \text{ odst. 5})$$

daň z domu navýšená o zdanění nebytového prostoru

$$1.237,50 \text{ Kč} + 50,- \text{ Kč} = 1.287,50 \text{ Kč} = \text{po zaokrouhlení } \underline{1.288,- \text{ Kč}}$$

Dílna (příslušenství domu)

$$\text{základ daně} \quad 30 \text{ m}^2 \quad (\S 10 \text{ odst. 1})$$

$$\text{sazba daně} \quad 2,- \text{ Kč/m}^2 \text{ zastavěné plochy z výměry přesahující } 16 \text{ m}^2 \text{ zastavěné plochy} \quad (\S 11 \text{ odst. 1 písm. a})$$

$$30 \text{ m}^2 - 16 \text{ m}^2 = 14 \text{ m}^2$$

sazba daně upravená koeficientem podle počtu obyvatel

$$2,- \text{ Kč} \times 4,5 = 9,- \text{ Kč/m}^2 \quad (\S 11 \text{ odst. 3})$$

$$\text{daň z dílny} = \text{základ daně snížený o } 16 \text{ m}^2 \text{ zastavěné plochy} \times \text{upravená sazba daně} = 14 \text{ m}^2 \times 9 \text{ Kč} = \underline{126,- \text{ Kč}}$$

Garáž

$$\text{základ daně} \quad 20 \text{ m}^2 \quad (\S 10 \text{ odst. 1})$$

$$\text{sazba daně} \quad 8,- \text{ Kč/m}^2 \quad (\S 11 \text{ odst. 1 písm. c})$$

$$\text{daň z garáže} = \text{základ daně} \times \text{sazba daně} = 20 \text{ m}^2 \times 8,- \text{ Kč} = \underline{160,- \text{ Kč}}$$

Zahrada

základ daně = průměrná cena půdy x výměra v m^2 (§ 5 odst. 1) =

$$= 10,24 \times 400 \text{ m}^2 = 4.096,- \text{ Kč}$$

sazba daně 0,75 % (§ 6 odst. 1)

daň ze zahrady = 4.096,- Kč x 0,0075 = 30,72 Kč = po zaokrouhlení 31,- Kč

Dvůr (nádvoří)

základ daně 40 m^2 (§5 odst. 3)

sazba daně 0,20 Kč/ m^2 (§ 6 odst. 2 písm. a)

daň z nádvoří = základ daně x sazba daně = 40 m^2 x 0,20 Kč = 8,- Kč

Rodinný dům (pro individuální rekreaci)

základ daně 120 m^2 (§10 odst. 1)

sazba daně 6,- Kč/ m^2 (§ 11 odst. 1 písm. b)

daň z domu = základ daně x sazba daně = 120 m^2 x 6,- Kč = 720,- Kč

výsledná daň po úpravě místním koeficientem (§ 12) = 720,- Kč x 2 = 1.440,- Kč

Sauna

základ daně 10 m^2 (§10 odst. 1)

sazba daně 2,- Kč/ m^2 (§ 11 odst. 1 písm. b)

daň ze sauny = základ daně x sazba daně = 10 m^2 x 2,- Kč = 20,- Kč

Hospodářský les

základ daně 10 ha = 100 000 m^2 x 3,80 Kč (§ 5 odst. 2) = 380.000 Kč
(vypočteno s použitím ceny 3,80 Kč)

sazba daně 0,25 % (§6 odst. 1 písm. b)

daň z hospodářského lesa = 380.000 x 0,0025 = 950,- Kč

Daň z nemovitostí celkem = 588 + 1.288 + 126 + 160 + 31 + 8 + 1.440 + 20 + 950 =

4.611,- Kč.

Jelikož celková daňová povinnost nepřekročila částku 5.000,- Kč, je daň z nemovitostí splatná nejpozději do 31. 05. zdaňovacího období, tj. roku 2010 či 2011.

Tabulka č. 8 – Přehled vypočítané daňové povinnosti u daně z nemovitostí z ukázkového příkladu v letech 2006 – 2011 (v Kč)

Předmět daně	Výsledná daň - rok 2006 – 2008	Výsledná daň - rok 2009	Výsledná daň - rok 2010 – 2011	Poznámka
Byt	294,-	294,-	588,-	od roku 2010 došlo ke zdvojnásobení sazby daně
Obytný dům	838,-	838,-	1.288,-	od roku 2010 došlo ke zdvojnásobení sazby daně
Dílna (příslušenství domu)	63,-	63,-	126,-	od roku 2010 došlo ke zdvojnásobení sazby daně
Garáž	80,-	80,-	160,-	od roku 2010 došlo ke zdvojnásobení sazby daně
Zahrada	31,-	31,-	31,-	základní sazba daně se u zemědělských pozemků nemění
Dvůr (nádvoří)	4,-	4,-	8,-	od roku 2010 došlo ke zdvojnásobení sazby daně
Rodinný dům pro individuální rekreaci	360,-	720,-	1.440,-	v roce 2009 způsobeno násobením daně místním koeficientem 2 od roku 2010 došlo ke zdvojnásobení sazby daně
Sauna	10,-	10,-	20,-	od roku 2010 došlo ke zdvojnásobení sazby daně
Hospodářský les	950,-	950,-	950,-	základní sazba daně se u zemědělských pozemků nemění
Celkem	2.630,-	2.990,-	4.611,-	

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Zhodnocení

Na praktickém příkladu je ukázáno, jak se sazby daně z nemovitostí vyvíjely v letech 2006 – 2011. Podstatná změna nastala v roce 2010, kdy byly sazby daně zdvojnásobeny a tím vzrostla výsledná daň na dvojnásobek. Nezměněné zůstaly sazby daně u zemědělských pozemků (§ 6 odst. 1) a u staveb sloužících pro ostatní podnikatelskou činnost (§ 11 odst. 1 písm. d). Dalším zásahem do daně z nemovitostí platným již pro zdaňovací období roku 2009 bylo zavedení místního koeficientu, který mohou obce zavést a výsledná daň tak může vzrůst až pětkrát a způsobit velký nárůst daňové povinnosti a tím několikanásobně větší zatížení poplatníků daně. Rozsah zákonem stanovených možností obcí může způsobovat různé rozdíly ve výsledné dani mezi jednotlivými obcemi, takže nelze přesně stanovit, o kolik daň vzrostla. Jediné pevné zákonem stanovené zvýšení bylo zdvojnásobení sazeb, takže výsledná daň od roku 2010 se minimálně zdvojnásobila, kromě výjimek.

5 Sociální a ekonomické důsledky daňového systému

Sociální a ekonomické důsledky daňového systému je třeba posuzovat komplexně za celý daňový systém. Neméně důležitý je i systém dávek sociálního zabezpečení.

Obecně každá daň má důchodový a substituční efekt. Důchodový efekt zdaněním způsobuje to, že poplatník má menší příjmy, spotřebovává méně statků i volného času, což je důsledkem vyšší průměrné daňové sazby. Substituční efekt představuje odrazování od práce a je způsoben nahrazováním práce volným časem a závisí na mezní sazbě daně. Poplatník tak může u zboží nebo služby dražší důsledkem daně dát přednost jinému zboží či službě nebo může vložit tuto peněžní částku, kterou by použil na toto zboží či službu, do úspor.⁶⁰ Stanovení velikostí daňových sazeb a dalších podmínek je proto nutné u každé jednotlivé daně důkladně promyslet, aby bylo dosahováno příznivých efektů zdaňování jak pro poplatníky daně, tak pro příjemce daní, a to komplexně za celý daňový systém.

V této práci je analyzována pouze daň z příjmů fyzických osob a daň z nemovitostí, proto nelze celkově stanovit sociální a ekonomické dopady celého daňového systému. Sledované daně jsou daně přímé, kdy je poplatník platí na úkor svého důchodu a nepřenáší je na jiný subjekt, proto z finančního hlediska je poplatníkovi na základě těchto daní snižován disponibilní důchod, čímž je poplatník daně chudší a záleží na tom, do jaké příjmové skupiny obyvatel patří. Na poplatníky s nejnižšími příjmy může mít daňová povinnost negativní sociální dopad, protože se může dostat do platební neschopnosti a potom záleží na tom, jak jsou konstruovány sociální dávky, které těmto poplatníkům napomáhají udržovat alespoň minimální životní úroveň.

Změny platné od roku 2008 pro daň z příjmů fyzických osob, které přinesl zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, lze považovat za přesun daňové zátěže z přímých daní na daně nepřímé. Jednou z nepřímých daní je DPH, která má značný dopad na životní úroveň obyvatel. V roce 2008 došlo ke zvýšení snížené sazby DPH z 5% na 9%, u spotřebních daní se zvýšila sazba daně na tabákové výrobky a byly zavedeny ekologické daně. V roce 2010 byla základní sazba DPH zvýšena z 19%

⁶⁰ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. aktualizované vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 275 s., ISBN 978-80-7357-574-8, str. 48 a 89

na 20% a snížená sazba z 9% na 10%. V roce 2012 byla zvýšena snížená sazba z 10% na 14%.

U daně z příjmů fyzických osob bylo progresivní zdanění nahrazeno zavedením jednotné 15% daně, čímž došlo k daňovému zvýhodnění poplatníků daně s příjmy nad zhruba 210.000 Kč ročně. U zaměstnanců je daň počítána z tzv. superhrubé mzdy, čímž je značně zvýšen základ daně. Ovšem u zaměstnanců a OSVČ s nižšími a středními příjmy je daň z příjmů fyzických osob kompenzována především zvýšením slev na poplatníka, na manžela (ku) či daňovým zvýhodněním na dítě. Tyto a další sociální slevy zohledňují sociální postavení poplatníků a domácností, což umožňuje redistribuci důchodů. Negativní dopad na jejich sociální poměry mají potom především zvýšené nepřímé daně (DPH, ekologické a spotřební daně), čímž u těchto skupin občanů dochází ke snížení životní úrovně a kupní síly. Řeší problémy s bydlením, nemohou splácet úvěry na bydlení, nakupují jen nejlevnější a nejnutenější zboží a služby. Neustále stoupající ceny energií značně zatěžují rodinný rozpočet. Pokud přistupují zodpovědně k rodičovství, raději volí nemít děti nebo zvažují, zda mít další dítě, čímž se snižuje porodnost. I když jsou vypláceny různé sociální dávky (např. porodné), je pro tyto příjmové skupiny obyvatel pořízení dítěte velmi nákladnou záležitostí.

Na finanční a sociální situaci obyvatel má také vliv stagnace či dokonce snižování mezd. Nepřímé daně mají také negativní dopad na důchodce s nižšími příjmy, kteří jsou závislí na valorizaci důchodů, která má v současné době klesající tendenci.

Zvýšením paušálních výdajů u podnikatelů vykonávajících řemeslnou a ostatní živnost a zachováním paušálních výdajů u zemědělských činností byla podpořena podnikatelská činnost, která má zase příznivý vliv na zvýšení zaměstnanosti, zvýšení spotřebních daní a ekonomického růstu země. Pokud má však podnikatel ve skutečnosti výdaje nižší a použije paušální výdaje, může se stát, že mu banky odmítnou poskytnout úvěr, jelikož tyto instituce vycházejí ze základu daně.

Daň z nemovitostí jako i ostatní majetkové daně patří k daním, které jsou díky nízké výnosovosti méně významné. Ovšem daň z nemovitostí je příjmem místních municipalit, pro které je výnos těchto daní důležitý. Nejedná se o daň osobní, ale o daň „in rem“ (z lat. „na věc“), která nezohledňuje platební schopnost poplatníka, což může mít na poplatníka, který např. vlastní nemovitost (obytný dům), ale dosahuje nízkého příjmu, nepříjemný dopad. Toto je určitým způsobem řešeno v placení daně, a sice pokud je daňová povinnost vyšší než 5.000 Kč, je možno ji platit ve splátkách.

Z ekonomického hlediska daň z nemovitostí na rozdíl od daně důchodové nemá téměř žádný vliv na ekonomickou aktivitu poplatníků a může také nutit poplatníky k efektivnějšímu využití svého majetku tím, že může nemovitost např. pronajmout.

Srovnání vývoje inkasa sledovaných daní (viz příloha F) na základě informací o činnosti české daňové správy⁶¹

Inkaso daně z příjmů fyzických osob podávajících přiznání

V roce 2007 kleslo o 851 mil. Kč z důvodu možnosti využití SZM, rozšíření prvního daňového pásma a snížení sazeb v prvním a druhém pásmu a častějšího využití výdajových paušálů. V roce 2008 vzrostlo o 746 mil. Kč a v roce 2009 byl zaznamenán výrazný pokles o 12.184 mil. Kč z důvodu zrušení povinnosti hradit zálohy na daň z příjmů fyzických a právnických osob splatné v průběhu kalendářního roku 2009 osobám s maximálně pěti zaměstnanci, dále z důvodu hospodářské krize, zavedení lineární sazby daně, výrazného zvýšení slev na dani a daňového zvýhodnění a zvýšení limitu vlastního příjmu manžela/manželky. V roce 2010 se snížilo o 2.422 mil. Kč z důvodu hospodářské krize (výběr záloh na daň se odvíjí od hospodářských výsledků OSVČ dosažených v předchozích dvou letech), zavedení institutu mimořádných odpisů a zvýšených limitů paušálních výdajů.

Inkaso daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků

V roce 2007 se zvýšilo o 14.755 mil. Kč z důvodu zvyšování objemu vyplacených mezd a nevyúčtované zálohy na daň z mezd zaměstnanců, kteří svou daňovou povinnost za rok 2006 přesunuli na účet daně z příjmů z přiznání kvůli SZM. V roce 2008 se snížilo o 11.208 mil. Kč. Příčinou bylo zavedení lineární sazby ze superhrubé mzdy (došlo ke snížení daňového zatížení zaměstnanců s vyššími příjmy), výrazné zvýšení slev na dani a daňového zvýhodnění s vyšším daňovým bonusem. V roce 2009 kleslo o 4.138 mil. Kč z důvodu hospodářské krize, významného poklesu počtu zaměstnanců, růstu výdělečně neaktivních osob z důvodu pobírání důchodu, růstu počtu osob pečujících o dítě, poklesem objemu superhrubé mzdy a růstu objemu čerpaných daňových bonusů na vyživované dítě poukazovaných zaměstnavatelům. V roce 2010 inkaso vzrostlo o 800 mil. Kč díky mírnému přírůstku objemu vyplacených mezd a poklesu počtu vyživovaných dětí u zaměstnanců s vyššími příjmy.

⁶¹ CDS.MFCR.cz [online]. Česká daňová správa: Výroční zprávy a související dokumenty. [cit. 21. 04. 2012] Dostupné z: <http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/325.html?year=0>

Inkaso daně z nemovitostí

V roce 2007 inkaso vzrostlo o 106 mil. Kč vzhledem k zlepšení přístupu k datům katastru nemovitostí a k novelizaci zákona o dani z nemovitostí (od zdaňovacího období 2005 u pronajatých pozemků stali poplatníky daně vlastníci pozemků místo nájemců těchto pozemků). V roce 2008 se zvýšilo o 72 mil. Kč z důvodu pokračujícího trendu zavedeného v předchozích letech a v roce 2009 vzrostlo o 1.166 mil. Kč z důvodu pozitivního působení procesu obnovy katastrálního operátu a zrušením osvobození nově dokončených staveb obytných domů a staveb, u kterých bylo provedeno zateplení a též uplatněním místního koeficientu v některých obcích. V roce 2010 vzrostlo o 2.386 mil. Kč a hlavní příčinou bylo zdvojnásobení základních sazeb daně u pozemků, staveb a jednotek kromě pozemků zemědělské půdy a staveb pro ostatní podnikatelskou činnost.

Vliv zdanění a inflace vzhledem k průměrné mzdě

Velikost disponibilního reálného příjmu zaměstnanců ovlivňují především tyto faktory: výše hrubé mzdy, velikost sazby daně z příjmů, odvody na sociální a zdravotní pojištění, výše základní slevy na poplatníka a dalších slev, výše daňového zvýhodnění na děti a v neposlední řadě také míra inflace.

V příloze A je vypočítána čistá mzda v reálné hodnotě u bezdětného zaměstnance s průměrnou nominální měsíční mzdou v národním hospodářství ČR a platicího daň z nemovitostí z praktického příkladu v letech 2006 – 2011. Průměrná mzda je snížena o inflaci a z té je vypočítána čistá reálná mzda, od které je dále odečtena 1/12 daňové povinnosti daně z nemovitostí z praktického příkladu. Výsledky výpočtů zobrazují vývoj zdanění, pojistného a inflace v tomto období.

Průměrná reálná mzda tohoto poplatníka po zohlednění inflace vzrostla v roce 2007 o 6,9%, v roce 2008 o 4%, v roce 2009 o 9,4%, v roce 2010 o 1,5% a v roce 2011 o 1,1%. Daň z příjmů fyzických osob po zohlednění změny výše průměrné mzdy v reálné hodnotě vzrostla v roce 2007 o 5,3%, v roce 2008 o 2%, v roce 2009 o 8%, v roce 2010 o 1,4% a v roce 2011 o 4,3%. Daň z nemovitostí se zvýšila v roce 2009 o 13,7% a v roce 2010 o 54,2%, v ostatních letech nedošlo ke změně. Čistá reálná mzda tohoto zaměstnance vzrostla po zohlednění inflace a zdanění v roce 2007 o 6,3% (o 921 Kč) v roce 2008 o 3,7% (o 574 Kč), v roce 2009 o 10,9% (o 1.751 Kč), v roce 2010 a 2011 pouze 0,5% (o 92 Kč).

6 Závěr

Výnos daně z příjmů fyzických osob je důležitým příjmem státního a jiných veřejných rozpočtů, proto je podstatné, jak je tato daň nastavena. Jedná se však o daň, která by měla zohlednit sociální postavení poplatníků daně a zajistit spravedlnost a ekonomickou efektivnost.

Daň z příjmů fyzických osob byla za zdaňovací období 2006 až 2007 zdaňována zcela odlišným způsobem, a sice klouzavě progresivní sazbou daně, která zajišťovala daňovou spravedlnost. Ve zdaňovacím období 2008 až 2011 se způsob zdanění na základě zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů značně změnil. Byla zavedena jednotná lineární 15% daň, která znevýhodnila nízkopříjmové skupiny obyvatel, a sice ty, kteří byli zdaňováni doposud sazbou daně 12%. Ovšem toto znevýhodnění bylo kompenzováno zvýšením sociálních slev, což zajistilo progresivitu daně. U poplatníků s vyššími příjmy, jejichž základ daně byl do té doby zdaňován vyššími sazbami, došlo ke značnému snížení daňové povinnosti.

Oproti roku 2006 až 2007 došlo díky zavedení superhrubé mzdy u základu daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků (u zaměstnanců) ke zvýšení a tento příjem je zdaňován ve skutečnosti sazbou daně 20,25% ($15\% \times 1,35$) v roce 2008 a v letech 2009 – 2011 sazbou 20,1% ($15\% \times 1,34$), jelikož hrubá mzda již není snížena o pojistné ve výši 12,5%, ale naopak navýšena o 35% v roce 2008 a o 34% v letech 2009 až 2011. Toto zvýšení základu daně je rovněž kompenzováno sociálními slevami na dani.

U osob podnikajících došlo k daňovému zvýhodnění díky navýšení paušálních výdajů, zvláště v roce 2009 a v dalších letech sice došlo ke snížení u některých činnostech, ale některé byly zachovány. Paušální výdaje zajišťují zjednodušení evidence a také optimalizaci (minimalizaci) základu daně. Daň z příjmů fyzických osob nastavená v současné době značně snižuje daňové zatížení osob podnikajících, čímž napomáhá k podpoře podnikání a zároveň k ekonomickému růstu země, jelikož podnikatelé mohou dále zaměstnávat lidi a tím snižovat nezaměstnanost. Pokud mají větší příjmy, více nakupují a zvyšují tak příjem z nepřímých daní, což přispívá k trendu, který je nyní nastaven, a sice snižovat přímé daně a naopak zvyšovat daně nepřímé. Z mikroekonomického hlediska nízké daně přispívají k tvorbě úspor a vyšší zdanění naopak k vyšší spotřebě.

Rozdílné podmínky pro zdaňování OSVČ a zaměstnanců jsou předmětem častých diskusí a jsou také výsledkem politických tendencí.

Výnos daně z nemovitostí je důležitým příjmem rozpočtu obcí, v jejichž katastrálním území se nemovitost nachází, což je dáno jednak tradicí a jednak principem prospěchu, jelikož vlastníci nemovitostí spotřebovávají veřejné statky (místní služby) v obcích, v nichž se nemovitosti nacházejí. Výběr majetkových daní není tolik složitý a jejich výnos je relativně stabilní, protože předmět majetkových daní není až tak závislý na stavu ekonomiky.

V průběhu zdaňovacích období let 2006 až 2011 nedošlo u daně z nemovitostí k mnoha změnám. Nejvýznamnější z hlediska finančního zatížení poplatníků bylo zdvojnásobení sazeb daně u stavebních pozemků a u staveb od roku 2010, čímž došlo k dvojnásobnému nárůstu daně. Navíc se tyto základní sazby ještě násobí různými dalšími koeficienty. Obce mají možnost na základě zákona ještě upravit koeficient pro obytné domy, byty a samostatné nebytové prostory obecně závaznou vyhláškou, čímž lze zvýšit, ale i snížit zákonem stanovený koeficient. Jedná se o koeficienty stanovené pro obce podle počtu obyvatel, kde je zákonem dáno určité rozpětí těchto koeficientů, a sice obec může koeficient zvýšit o jednu kategorii nebo snížit o jednu až tři kategorie. Další možností obcí je zavést v zákoně stanovené koeficienty pro stavby určené pro individuální rekreaci, pro stavby určené k podnikání, garáže a další, jimiž se násobí základní sazba daně. Od roku 2009 mohou obce také uplatnit místní koeficient ve velikosti 2, 3, 4 a 5, kterými se násobí daňová povinnost poplatníka za jednotlivé druhy nemovitostí kromě zemědělských pozemků. Místní koeficient může způsobit dvojnásobný až pětinasobný nárůst daně, jehož důsledkem je potom mnohonásobně větší daňové zatížení poplatníka daně z nemovitostí. Závěrem lze říci, že celková daňová povinnost v průběhu sledovaného období vzrostla minimálně dvojnásobně až na některé výjimky. Jelikož je daň z nemovitostí příjmem místních municipalit, dává zákon o dani z nemovitostí obcím více možností, jak si upravit své rozpočtové příjmy a je na obcích, o jaké daňové zatížení poplatníků se nakonec bude jednat.

Po bližším seznámení se s některými daňovými zákony ČR jsem se sama přesvědčila o tom, jak jsou naše daňové zákony složité a nepřehledné. Proto by bylo vhodné, kdyby se náš daňový systém postupně měnil tak, aby byl jednodušší, srozumitelnější, přehlednější a aby nedocházelo k tak častým změnám jako doposud.

7 Seznam tabulek a obrázků

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Daně tvořící daňový systém ČR	10
Tabulka č. 2: Nahrazení vybraných nezdanitelných částí základu daně slevami na dani (změna v roce 2006 oproti roku 2005), (v Kč)	23
Tabulka č. 3: Příjmy ke zdanění poplatníka z praktického příkladu (postup podle přílohy B), (v Kč)	39
Tabulka č. 4: Dílčí základy daně z příjmů fyzických osob poplatníka z praktického příkladu (postup podle přílohy K), (v Kč)	39
Tabulka č. 5: Základ daně z příjmů fyzických osob (součet dílčích daňových základů za jednotlivé roky z praktického příkladu), (v Kč)	40
Tabulka č. 6: Přehled vypočtené daně z příjmů fyzických osob u poplatníka z praktického příkladu za zdaňovací období 2006 – 2011 (v Kč)	44
Tabulka č. 7: Porovnání daňové povinnosti u daně z příjmů fyzických osob u manželů v letech 2006 – 2007 na základě praktického příkladu (v Kč)	49
Tabulka č. 8: Přehled vypočítané daňové povinnosti u daně z nemovitostí z ukázkového příkladu v letech 2006 – 2011 (v Kč)	56

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Přehled vypočtené daňové povinnosti daně z příjmů fyzických osob poplatníka z praktického příkladu za zdaňovací období 2006 – 2011	45
--	----

8 Seznam použitých zkratk

cm³ – centimetr krychlový (jednotka objemu)

č. – číslo

ČM – čistá mzda

ČR – Česká republika

DPH – daň z přidané hodnoty

EU – Evropská unie

GJ – Gigajoule (měrná jednotka práce a energie)

Kč – Koruna česká (měna ČR)

MWh – Megawatthodina (měrná jednotka práce a energie)

m² – metr čtvereční (jednotka obsahu)

např. – například

odst. - odstavec

OSVČ – osoby samostatně výdělečně činné

písm. – písmeno

př. n. l. – před naším letopočtem

Sb. – Sbírky (Sbírka zákonů ČR)

SZM – společné zdanění manželů

tj. – to je

tzv. – tak zvaný

zaokr. - zaokrouhleno

z lat. – z latinského slova

9 Seznam použité literatury

Odborné publikace:

- KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. aktualizované vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 275 s., ISBN 978-80-7357-574-8
- MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2010*. 18. vydání, Praha7: Grada Publishing a.s., 2010, 279 s., ISBN 978-80-247-3206-0
- PAVLÁSEK, Vlastimil, HEJDUKOVÁ Pavlína. *Veřejné finance a daně v České republice*. 2., přepracované vydání, Plzeň: NAVA Plzeň, 2011, 182 s., ISBN 978-80-7211-395-8
- PAVLÁSEK, Vlastimil, KUNEŠOVÁ Hana, HEJDUKOVÁ Pavlína. *Veřejné finance a daně*. 2., aktualizované vydání, Plzeň: NAVA Plzeň, 2009, 224 s., ISBN 978-80-7211-329-3
- RŮŽIČKA, Jiří. *Daňové zákony 2006*. Praha 1: KMa s.r.o., 2006, 253 s., ISBN 80-7309-296-4
- SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2007*. 2. aktualizované vydání, Praha 7: Grada Publishing, a.s., 2007, 125 s., ISBN 978-80-247-1909-2
- ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 4. aktualizované vydání, Praha: Linde Praha, a.s., 2010, 351 s., ISBN 978-80-7201-799-7
- VALOUCH, Petr. *Optimální zdanění fyzických osob neplaťte víc, než musíte*. Praha 7: Grada Publishing, a.s., 2007, 139 s., ISBN 978-80-247-1805-7
- VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. aktualizované vydání, Praha: 1. VOX, a.s., 2010, 355 s., ISBN 978-80-86324-86-9

Právní předpisy:

- Sbírka zákonů České republiky

Elektronické zdroje:

- *CDS.MFCR.cz* [online]. Česká daňová správa: TaxTest. [cit. 29. 8. 2011]. Dostupné z: http://cds2005.mfcr.cz/TaxInet/Bin/iKonzultant.dll?url=20110/2008NE.%a70*0&date=-2
- *CDS.MFCR.cz* [online]. Česká daňová správa: Údaje z daňových přiznání. [cit. 21. 4. 2012] Dostupné z: <http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/13887.html?year=0>
- *CDS.MFCR.cz* [online]. Česká daňová správa: Výroční zprávy a související dokumenty. [cit. 21. 04. 2012] Dostupné z: <http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/325.html?year=0>
- *Český statistický úřad*. [online] Míra inflace, Aktualizace 10. 04. 2012, [cit. 22. 04. 2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace
- *Český statistický úřad*. [online] Mzdy a náklady práce, Aktualizace 18. 01. 2012, [cit. 22. 04. 2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/prace_a_mzdy_prace
- *Daňáři online. Portál daňových poradců a profesionálů*. [online] Změny v daňových předpisech od 1. 1. 2007, článek [cit. 27. 1. 2012] Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d757v733-zmeny-v-danovych-predpisech-od-1-1-2007/>
- DOBEŠOVÁ, Katarína. O změnách zákona o daních z příjmů v zákoně o stabilizaci veřejných rozpočtů, z pohledu zaměstnance a zaměstnavatele, článek, *Komunitní portál účetních expertů*. [online] [cit. 10. 3. 2012], Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d2680v3473-o-zmenach-zakona-o-danich-z-prijmu-v-zakone-o-stabilizaci/>
- DOBEŠOVÁ, Katarína. Změny ve zdaňování příjmů fyzických osob se zaměřením na závislou činnost, přijaté novelami ZDP pro rok 2007 a 2008, článek, *Komunitní portál účetních expertů*. [online] [cit. 9. 3. 2012], Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d702v678-zmeny-ve-zdanovani-prijmu-fyzickych-osob-ze-zamerenim-na/>

10 Seznam příloh

- Příloha A:** Dopad zdanění a inflace u bezdětného zaměstnance s průměrnou hrubou měsíční mzdou v letech 2006 – 2011 (v Kč)
- Příloha B:** Obecné schéma pro určení příjmů ke zdanění daní z příjmů fyzických osob
- Příloha C:** Paušální výdaje v letech 2004 – 2011 (v %)
- Příloha D:** Porovnání klouzavě progresivní daňové sazby platné pro zdaňovací období roku 2006 – 2007 a lineární 15% daňové sazby platné za zdaňovací období roku 2009 – 2011 (v Kč)
- Příloha E:** Porovnání výpočtu daňové povinnosti za zdaňovací období roku 2006 – 2007 a roku 2011 (v Kč)
- Příloha F:** Přehled vývoje inkasa vybraných daní v ČR v letech 2006 – 2011 (v mil. Kč)
- Příloha G:** Standardní sociální slevy na dani v letech 2006 – 2011 (v Kč)
- Příloha H:** Veškeré příjmy poplatníka z praktického příkladu (v Kč)
- Příloha I:** Výpočet daňové povinnosti daně z příjmů fyzických osob
- Příloha J:** Vývoj sazby daně z příjmů fyzických osob v letech 2006 – 2011
- Příloha K:** Základ daně z příjmů fyzických osob rozdělených do pěti zákonem stanovených skupin
- Příloha L:** Základní koeficienty podle velikosti obce, kterými se násobí základní sazba daně u stavebních pozemků a některých staveb
- Příloha M:** Změny sazeb daně z pozemků a staveb v letech 2006 - 2011

Příloha A: Dopad zdanění a inflace u bezdětného zaměstnance s průměrnou hrubou měsíční mzdou v letech 2006 – 2011 (v Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Průměrná měsíční hrubá mzda v nominální hodnotě¹	19.546	20.957	22.593	23.488	23.951	24.319
Meziroční změna průměrné mzdy v nominální hodnotě (%)	-	+ 7,2	+ 7,8	+ 4,0	+ 2,0	+ 1,5
Míra inflace (%) ²	2,5	2,8	6,3	1,0	1,5	1,9
Ztráta hodnoty průměrné mzdy působením inflace	489	587	1.423	235	359	462
Průměrná mzda v reálné hodnotě /hrubá mzda	19.057	20.370	21.170	23.253	23.592	23.857
Meziroční změna průměrné mzdy v reálné hodnotě (%)	-	+ 6,9	+ 4,0	+ 9,4	+ 1,5	+ 1,1
Výpočet čisté mzdy z průměrné hrubé mzdy v reálné hodnotě						
Sociální pojistné zaměstnavatele ³	-	-	5.504	5.814	5.898	5.965
Zdravotní pojistné zaměstnavatele ⁴	-	-	1.906	2.093	2.124	2.148
Základ daně – superhrubá mzda	-	-	28.580	31.160	31.614	31.970
Sociální pojistné zaměstnanec (pro ČM) ⁵	1.525	1.630	1.694	1.512	1.534	1.551
Zdravotní pojistné zaměstnanec (pro ČM) ⁶	858	917	953	1.047	1.062	1.074
Měsíční dílčí základ daně pro výpočet zálohy (2006 – 2007) / Příjem pro ČM po odpočtu pojistného zaměstnance (2008 – 2011)	16.674	17.823	18.523	20.694	20.996	21.232
Měsíční dílčí základ daně pro výpočet zálohy zaokr. na sta nahoru (2006 - 2007/Základ daně – superhrubá mzda zaokr. na sta nahoru	16.700	17.900	28.600	31.200	32.700	32.000
Záloha na daň	2.466	2.694	4.290	4.680	4.755	4.800
Sleva na dani (§35ba)	600	600	2.070	2.070	2.070	1.970
Záloha na daň po slevě (§35ba)	1.866	2.094	2.220	2.610	2.685	2.830
Meziroční změna zdanění (%)	-	+ 12,2	+ 6,0	+ 17,6	+ 2,9	+ 5,4

Meziroční změna zdanění vůči změně průměrné mzdy v reálné hodnotě (%)	-	+ 5,3	+ 2,0	+ 8,0	+ 1,4	+ 4,3
Čistá mzda	14.808	15.729	16.303	18.084	18.311	18.402
Daň z nemovitostí z praktického příkladu (1/12 z roční daňové povinnosti)	219	219	219	249	384	384
Meziroční změna daně z nemovitostí (%)	-	0,0	0,0	+ 13,7	+ 54,2	0,0
Čistá reálná mzda po odečtení daně z příjmů a daně z nemovitostí	14.589	15.510	16.084	17.835	17.927	18.018
Meziroční změna čisté reálné mzdy po zdanění daní z příjmů fyzických osob a daně z nemovitostí (%)	-	+ 6,3	+ 3,7	+ 10,9	+ 0,5	+ 0,5

Zdroj: vlastní zpracování; údaje o inflaci a průměrné mzdě čerpány z Českého statistického úřadu: *Český statistický úřad*. [online] Míra inflace, Aktualizace 10. 04. 2012, [cit. 22. 04. 2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace

Český statistický úřad. [online] Mzdy a náklady práce, Aktualizace 18. 01. 2012, [cit. 22. 04. 2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/prace_a_mzdy_prace

Pozn.

¹ Průměrná nominální mzda (na přepočtené počty) v národním hospodářství ČR

² Míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen, která vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za 12 posledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců.

³ Sociální pojistné zaměstnavatele – v roce 2008 činí 26%, v roce 2009 – 2011 činí 25%

⁴ Zdravotní pojistné zaměstnavatele – v roce 2008 – 2011 činí 9%

⁵ Sociální pojistné zaměstnanec – v roce 2006 – 2008 činí 8%, v roce 2009 – 2011 činí 6,5%

⁶ Zdravotní pojistné zaměstnanec – v roce 2006 – 2011 činí 4,5%

Příloha B: Obecné schéma pro určení příjmů ke zdanění daní z příjmů fyzických osob

Veškeré příjmy poplatníka za zdaňovací období
- příjmy vyňaté ze zdanění (nejsou předmětem daně)
= <i>příjmy podléhající dani</i>
- příjmy osvobozené od daně
= <i>zdanitelné příjmy</i>
- příjmy tvořící samostatné základy daně (zdaněné srážkou u zdroje)
= <i>příjmy ke zdanění</i>

Zdroj: PAVLÁSEK, Vlastimil, HEJDUKOVÁ Pavlína. *Veřejné finance a daně v České republice*. 2., přepracované vydání, Plzeň: NAVA Plzeň, 2011, 182 s., ISBN 978-80-7211-395-8

Příloha C: Paušální výdaje v letech 2004 – 2011 (v %)

Příjem	Do roku 2004	Rok 2005 - 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
§ 7 odst. 1 písm. a) zemědělci	50	80	80	80	80
§ 7 odst. 1 písm. b) řemeslné živnosti	25	60	80	80	80
ostatní živnosti	25	50	60	60	60
§ 7 odst. 1 písm. c)	25	40	60	40	40
§ 7 odst. 2 písm. a)	30	40	60	40	40
§ 7 odst. 2 písm. b)	25	40	60	40	40
§ 7 odst. 2 písm. c)	25	40	60	40	40
§ 7 odst. 2 písm. d)	25	40	60	40	40
§ 7 odst. 2 písm. e) - (příjmy z pronájmu majetku zařazeného v obchodním majetku – od 2011)					30
§ 9 odst. 4 pronájem	20	30	30	30	30

Zdroj: vlastní zpracování podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění platném pro zdaňovací období 2006 – 2011

Příloha D: Porovnání klouzavě progresivní daňové sazby platné pro zdaňovací období roku 2006 – 2007 a lineární 15% daňové sazby platné za zdaňovací období roku 2009 – 2011 (v Kč)

Základ daně	Daň 2006 - 2007	Daň 2008 - 2011	Daňová úspora (+)
50.000	6.000	7.500	- 1.500
100.000	12.000	15.000	- 3.000
150.000	20.016	22.500	- 2.484
200.000	29.516	30.000	- 484
205.000	30.466	30.750	-284
210.000	31.416	31.500	-84
215.000	32.366	32.250	+116
220.000	33.412	33.000	+412
230.000	35.912	34.500	+1.412
240.000	38.412	36.000	+2.412
250.000	40.912	37.500	+ 3.412
300.000	53.412	45.000	+ 8.412
350.000	67.228	52.500	+ 14.728
400.000	83.228	60.000	+ 23.228
1.000.000	275.228	150.000	+ 125.228

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Příloha E: Porovnání výpočtu daňové povinnosti za zdaňovací období roku 2006 – 2007 a roku 2011 (v Kč)

Zdaňovací období roku 2006 – 2007							
Základ daně	Nezdanitelné části základu daně	Základ daně po snížení	Daň	Základní sleva na poplatníka	Daň po slevách	Daňové zvýhodnění na dítě	Daňová povinnost (-) přeplatek (+) doplatek
50.000	10.000	40.000	4.800	7.200	0	6.000	- 6.000
100.000	10.000	90.000	10.800	7.200	3.600	6.000	- 2.400
150.000	10.000	140.000	18.116	7.200	10.916	6.000	+ 4.916
200.000	10.000	190.000	27.616	7.200	20.416	6.000	+ 14.416
250.000	10.000	240.000	38.412	7.200	31.212	6.000	+ 25.212
300.000	10.000	290.000	50.912	7.200	43.712	6.000	+ 37.712
350.000	10.000	340.000	64.028	7.200	56.828	6.000	+ 50.828
400.000	10.000	390.000	80.028	7.200	72.828	6.000	+ 66.828
1.000.000	10.000	990.000	272.028	7.200	264.828	6.000	+ 258.828
Zdaňovací období roku 2011							
50.000	10.000	40.000	6.000	23.640	0	11.604	- 11.604
100.000	10.000	90.000	13.500	23.640	0	11.604	- 11.604
150.000	10.000	140.000	21.000	23.640	0	11.604	- 11.604
200.000	10.000	190.000	28.500	23.640	4.860	11.604	- 6.744
250.000	10.000	240.000	36.000	23.640	12.360	11.604	+ 756
300.000	10.000	290.000	43.500	23.640	19.860	11.604	+ 8.256
350.000	10.000	340.000	51.000	23.640	27.360	11.604	+ 15.756
400.000	10.000	390.000	58.500	23.640	34.860	11.604	+ 23.256
1.000.000	10.000	990.000	150.000	23.640	126.360	11.604	+ 114.756

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Příloha F: Přehled vývoje inkasa vybraných daní v ČR v letech 2006 – 2011
(v mil. Kč)

Daň/Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011
DPFO - podnikatelů	17.854	17.003	17.749	5.565	7.987	2.939
DPFO ze závislé činnosti	111.633	126.388	115.180	111.042	111.842	119.373
Daň z nemovitostí	5.017	5.123	5.195	6.361	8.747	8.568

Zdroj: *CDS.MFCR.cz* [online]. Česká daňová správa: Údaje z daňových přiznání. [cit. 21. 04. 2012] Dostupné z: <http://cbs.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/13887.html?year=0>

Příloha G: Standardní sociální slevy na dani v letech 2006 – 2011 (v Kč)

Druh slevy	Odkaz na § zákona č. 586/1992 Sb.	2006 - 2007	2008 - 2009	2010	2011
základní na poplatníka	§ 35ba písm. a)	7.200	24.840	24.840	23.640
na invaliditu poplatníka:					
na invaliditu 1. a 2. stupně	§ 35ba písm. c)	1.500	2.520	2.520	2.520
na invaliditu 3. stupně	§ 35ba písm. d)	3.000	5.040	5.040	5.040
držitel průkazky ZTP/P	§ 35ba písm. e)	9.600	16.140	16.140	16.140
pro studenta poplatníka	§ 35ba písm. f)	2.400	4.020	4.020	4.020
slevy na vyživovanou osobu:					
na manžela (ku)	§ 35ba písm. b)	4.200	24.840	24.840	24.840
daňové zvýhodnění na vyživované dítě	§ 35c odst. 1	6.000	10.680	11.604	11.604

Zdroj: vlastní zpracování podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění platném pro zdaňovací období 2006 – 2011

Příloha H: Veškeré příjmy poplatníka z praktického příkladu (v Kč)

Příjmy	Částka v Kč	Poznámka
příjmy ze zaměstnání	150.000	vchází do základu daně
příjmy z podnikání	250.000	vchází do základu daně
příjem ze sportovní soutěže	9.000	podle § 4, odst. 1f je tento příjem od daně osvobozen, jelikož nepřevyšuje částku 10.000 Kč
příjem za příspěvek do časopisu	2.000	podle § 7 odst. 8 pro rok 2006 a 2007 a podle § 7 odst. 6 pro roky 2008 – 2011 se jedná o příjem, úhrn však nepřesahuje částku 3.000 Kč pro roky 2006 – 2007 a částku 7.000 Kč pro roky 2008 – 2011 za měsíc, nevchází tedy do základu daně a tvoří samostatný základ daně zdaňovaný zvláštní sazbou daně
příjmy z pronájmu	80.000	vchází do základu daně
příjmy z kapitálového majetku	2.700	vchází do základu daně
Veškeré příjmy celkem	493.700	

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Příloha I: Výpočet daňové povinnosti daně z příjmů fyzických osob

Základ daně z příjmů fyzických osob
- <i>nestandardní odpočty</i> (např. úroky z úvěrů na bytové potřeby, dary na veřejně prospěšně účely, příspěvky na penzijní připojištění, pojistné na soukromé životní pojištění, zaplacené členské příspěvky člena odborové organizace, úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání)
= základ daně po snížení (zaokrouhleno na stovky korun dolů)
x sazba daně (pro zdaňovací období 2008 – 2011 platí jednotná sazba daně), (pro zdaňovací období 2006 – 2007 se určí sazba daně podle tabulky uvedené v § 16 zákona o daních z příjmů, platí klouzavě progresivní sazba daně)
= částka daně před slevami
- <i>standardní (sociální) slevy</i> (základní na poplatníka, na invaliditu poplatníka, na poplatníka studenta; slevy na vyživovanou osobu – na manžela (ku), na nezaopatřené dítě)
= daň po slevách (daňový bonus)

Výpočet daňového bonusu

Daň před slevami
- slevy na dani (bez slevy na dítě)
= daň po slevách (pokud bude nižší než nula, vychází se z částky 0 Kč)
- daňové zvýhodnění na děti
= daňová povinnost nebo daňový bonus

Vyrovnání daňové povinnosti

Daňová povinnost
- zálohy na daň sražené zaměstnavatelem z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků
- zálohy na daň na dané zdaňovací období zaplacené poplatníkem podle poslední známé daňové povinnosti
= (+ Doplatek) nebo (- přeplatek)

Zdroj: VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. aktualizované vydání, Praha: 1. VOX, a.s., 2010, 355 s., ISBN 978-80-86324-86-9

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění platném v letech 2006 - 2011

Příloha J: Vývoj sazby daně z příjmů fyzických osob v letech 2005 – 2011

2005			
Základ daně		Daň	Ze základu přesahujícího
od Kč	do Kč		
0	109.500	15%	
109.500	218.400	16.380 Kč + 20%	109.200 Kč
218.400	331.200	38.220 Kč + 25%	218.400 Kč
331.200	a více	66.420 Kč + 32%	331.200 Kč
2006, 2007			
Základ daně		Daň	Ze základu přesahujícího
od Kč	do Kč		
0	121.200	12%	
121.200	218.400	14.544 Kč + 19%	121.200 Kč
218.400	331.200	33.012 Kč + 25%	218.400 Kč
331.200	a více	61.212 Kč + 32%	331.200 Kč
2008			
Daň ze základu daně sníženého o nezdánitelnou část základu daně a o odčitatelné položky od základu daně zaokrouhleného na celá sta Kč dolů činila 15 % .			
2009			
Daň ze základu daně sníženého o nezdánitelnou část základu daně a o odčitatelné položky od základu daně zaokrouhleného na celá sta Kč dolů činila 15 % .			
2010			
Daň ze základu daně sníženého o nezdánitelnou část základu daně a o odčitatelné položky od základu daně zaokrouhleného na celá sta Kč dolů činila 15 % .			
2011			
Daň ze základu daně sníženého o nezdánitelnou část základu daně a o odčitatelné položky od základu daně zaokrouhleného na celá sta Kč dolů činila 15 % .			

Zdroj: vlastní zpracování podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění platném pro zdaňovací období 2006 – 2011

Příloha K: Základ daně z příjmů fyzických osob rozdělených do pěti zákonem stanovených skupin

příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky
+ (pro roky 2008 – 2011) pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem (§ 6 odst. 13)
- (pro roky 2006 – 2007) sražené nebo zaměstnancem uhrazené částky pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na všeobecné zdravotní pojištění (§ 6 odst. 13)
= dílčí daňový základ příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků

příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti
- výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
= dílčí daňový základ příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti

příjmy z pronájmu
- výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
= dílčí daňový základ příjmů z pronájmu

příjmy z kapitálového majetku
= dílčí daňový základ příjmů z kapitálového majetku

ostatní příjmy
- výdaje na dosažení příjmu (podle druhů příjmů do výše daného druhu příjmů)
= dílčí daňový základ ostatních příjmů

Zdroj: VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. aktualizované vydání, Praha: 1. VOX, a.s., 2010, 355 s., ISBN 978-80-86324-86-9
Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění platném v letech 2006 - 2011

Příloha L: Základní koeficienty podle velikosti obce, kterými se násobí základní sazba daně u stavebních pozemků a některých staveb

Velikost obce	koeficient do roku 2008	koeficient od roku 2009
obce do 300 obyvatel	0,3	1,0
301 – 600 obyvatel	0,6	1,0
601 – 1 000 obyvatel	1,0	1,0
1 001 – 6 000 obyvatel	1,4	1,4
6 001 – 10 000 obyvatel	1,6	1,6
10 001 – 25 000 obyvatel	2,0	2,0
25 001 – 50 000 obyvatel	2,5	2,5
nad 50 001 obyvatel + ve Františkových Lázních, Luhačovicích, Poděbradech, Mariánských Lázních	3,5	3,5
v Praze	4,5	4,5

Zdroj: vlastní zpracování podle zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění platném v letech 2006 – 2011

Příloha M: Změny sazeb daně z pozemků a staveb v letech 2006 – 2011

Předmět daně	Sazba daně pro rok 2006 až 2009	Sazba daně pro rok 2010 až 2011
POZEMKY		
orná půda, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady	0,75%	0,75%
trvalé travní porosty, hospodářské lesy a rybníky s intenzivním a průmyslovým chovem ryb	0,25%	0,25%
OSTATNÍ POZEMKY		
zastavěné plochy a nádvoří	0,10 Kč/m²	0,20 Kč/m²
stavební pozemky	1,00 Kč/m²	2,00 Kč/m²

ostatní plochy, pokud jsou předmětem daně	0,10 Kč/m²	0,20 Kč/m²
STAVBY		
obytné domy, ostatní stavby tvořící příslušenství k obytným domům z výměry přesahující 16 m ² zastavěné plochy	1,00 Kč za m² zastavěné plochy	2,00 Kč za m² zastavěné plochy
stavby pro individuální rekreaci a rodinné domy využívané pro individuální rekreaci	3,00 Kč za m² zastavěné plochy	6,00 Kč za m² zastavěné plochy
stavby, které plní doplňkovou funkci k těmto stavbám, s výjimkou garáží	1,00 Kč za m ² zastavěné plochy	2,00 Kč za m ² zastavěné plochy
garáže vystavěné odděleně od obytných domů a samostatné nebytové prostory užívané jako garáže	4,00 Kč za m² zastavěné plochy nebo upravené podlahové plochy	8,00 Kč za m² zastavěné plochy nebo upravené podlahové plochy
stavby užívané pro podnikatelskou činnost a samostatné nebytové prostory užívané pro podnikatelskou činnost <ul style="list-style-type: none"> 1. sloužících pro zemědělskou prvovýrobu, pro lesní a vodní hospodářství 2. sloužících pro průmysl, stavebnictví, dopravu, energetiku a ostatní zemědělskou výrobu 3. sloužících pro ostatní podnikatelskou činnost 	1,00 Kč za m² zastavěné plochy nebo upravené podlahové plochy 5 Kč za m² zastavěné plochy nebo upravené podlahové plochy 10 Kč za m ² zastavěné plochy nebo upravené podlahové plochy	2,00 Kč za m² zastavěné plochy nebo upravené podlahové plochy 10 Kč za m² zastavěné plochy nebo upravené podlahové plochy 10 Kč za m ² zastavěné plochy nebo upravené podlahové plochy
ostatní stavby	3,00 Kč za m² zastavěné plochy	6,00 Kč za m² zastavěné plochy
byty a ostatní samostatné nebytové prostory	1 Kč za 1m² upravené podlahové plochy	2 Kč za 1m² upravené podlahové plochy

Zdroj: vlastní zpracování podle zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění platném v letech 2006 - 2011

Abstrakt

FREIOVÁ, A. *Vývoj daňového systému ČR, sociální a ekonomické důsledky daňového systému*. Bakalářská práce. Cheb: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 69 s., 2012

Klíčová slova: daňový systém ČR, daň z příjmů fyzických osob, daň z nemovitostí, vývoj v letech 2006 – 2011, ekonomické a sociální důsledky daňového systému

Cílem této práce je analýza vývoje vybraných daní daňového systému ČR, a sice daně z příjmů fyzických osob a daně z nemovitostí v letech 2006 - 2011 a zhodnocení sociálních a ekonomických důsledků způsobených vývojem daňového systému. Daně se dotýkají téměř každého občana ČR a zároveň mají dopad i na příjem veřejných a jiných rozpočtů a na ekonomický růst země. Práce je rozdělena do několika částí. V teoretické části je definován daňový systém obecně a daňový systém ČR včetně daňových náležitostí jednotlivých daní daňového systému ČR. V praktické části je analyzován vývoj vybraných daní na základě nejdůležitějších změn novelizovanými zákony v uvedených letech a tyto změny jsou demonstrovány na praktických příkladech prostřednictvím výpočtů za jednotlivá zdaňovací období. U daně z příjmů fyzických osob jsou zaznamenány podstatné změny od roku 2008 zavedením jednotné daně, superhrubé mzdy a zvýšením slev na dani. U daně z nemovitostí je výraznou změnou od roku 2009 možnost obcí zavést místní poplatek a od roku 2010 zdvojnásobení sazeb daně u stavebních pozemků a staveb. Vývoj daňového systému ČR ovlivňuje řadu sociálních a ekonomických faktorů.

Abstract

Key words: Tax particulars, natural person income tax, property tax, development between 2006 and 2011, economic and social effect of the taxation system

The objective of this thesis is to analyse the development of selected taxes in the Czech taxation system, namely the natural person income tax and the property tax between the years 2006 and 2011, and the assessment of social and economic effects caused by the taxation system development. Taxes apply to almost every citizen of the Czech Republic, and also have an impact on the income of public and other budgets and the economic growth of the country at the same time. The thesis is divided into several parts. The theoretical part defines the taxation system in general and the Czech taxation system including particulars of each tax within the Czech taxation system. The practical part analyses the development of taxes levied on the basis of major changes in amended laws in the years mentioned above, and these changes are demonstrated on practical examples using calculations for each taxable period. Major changes in the natural person income tax have been recorded since 2008 due to the introduction of the uniform tax, so-called super-gross wage and increased tax allowances. A major change of the property tax implemented in 2009 consists in the option for municipalities to introduce a local charge, and the double tax rates on building plots and constructions implemented in 2010. The development of the Czech taxation system affects many social and economic factors.